

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง
อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

สุนัชชนันท์ วิรัชย์ธนโชติ

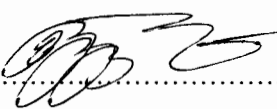
งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ธันวาคม 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

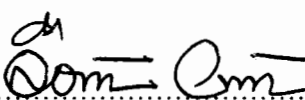
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ สุนัขชนันท์ วิรัชย์ธนโชติ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..........ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน อินทชาติ)

..........กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ลือชัย วงษ์ทอง)

.....เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิชย์ ธารเสนา)
วันที่...15...เดือน.....ธันวาคม.....พ.ศ....2558.....

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนบ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาจากหลายท่าน ที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้องอย่างยิ่ง โดยเฉพาะ อาจารย์เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษา ได้ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขงานนิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จสมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้ให้วิชาการศึกษา และอำนวยความสะดวกในการศึกษาจนผู้ศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำงานนิพนธ์ครั้งนี้ จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณยุทธศักดิ์ บำเพ็ญจรศักดิ์ ประธานคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการบริหาร เจ้าหน้าที่ และสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรีทุกท่านที่อนุเคราะห์ให้จัดเก็บข้อมูล และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างครบถ้วน

นอกจากนี้ ต้องขอขอบพระคุณบุคคลพิเศษสำหรับผู้มีพระคุณสูงสุดคือ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้ที่ให้ชีวิต โอกาส และอนาคตที่ดี ขอขอบคุณพี่ชาย และเพื่อน ๆ สำหรับกำลังใจในยามที่ท้อแท้ ให้มีโอกาสดำเนินการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณอย่างสูง

สุนัชชนันท์ วิรัชย์ชน โชติ

57930042: กลุ่มวิชา: การบริหารทั่วไป; รป.ม. (การบริหารทั่วไป)

คำสำคัญ: ปัจจัยแห่งความสำเร็จ/ การบริหารจัดการ

สุนัชนันท์ วิรัชธน์ โชติ: ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี (SUCCESS FACTORS OF NONGYANG VILLAGE FUND IN NONGBONDAENG SUB-DISTRICT, AMPHOE BANBUENG, CHONBURI PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ, ปร.ค. 84 หน้า. ปี พ.ศ. 2558.

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ประชากรที่ใช้คือ คณะกรรมการ จำนวน 15 คน และสมาชิก จำนวน 135 คน ของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี รวมจำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านการตลาด อยู่ในระดับมากที่สุด ต่อมาคือ ด้านการเงิน อยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับสุดท้ายคือ ด้านผู้นำ อยู่ในระดับมากที่สุด และปัจจัยแห่งความสำเร็จ 5 อันดับแรก ได้แก่ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกองทุนหมู่บ้านอื่นและวิสาหกิจชุมชนอื่นในหมู่บ้าน การจำหน่ายสินค้าโดยไม่ผ่านผู้ค้าคนกลาง กองทุนหมู่บ้าน ฯ มีเงินปล่อยกู้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก การรับเงินสัจจะตรงตามวันที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบ ข้อบังคับ และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนมีการนำข่าวสารไปสีที่โรงสีชุมชน

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยพบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรมีการจัดทำโครงการที่มีการเสนองบประมาณไว้อย่างชัดเจน และควรมีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านให้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

57930042: MAJOR: GENERAL ADMINISTRATION; M.P.A.

(GENERAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: SUCCESS FACTORS/ MANAGEMENT

SUNATCHANAN WIRATTHANACHOT: SUCCESS FACTORS OF NONGYANG VILLAGE FUND IN NONGBONDAENG SUB-DISTRICT, AMPHOE BANBUENG, CHONBURI PROVINCE. ADVISOR: TIENKAEW LIAMSUWAN, Ph.D. 84 P. 2015.

The purposes of this study were to examine success factors of Nongyang Village Fund located in the village number 3, Nongbondaeng sub-district, Amphoe Banbueng, Chon Buri province. The total population of 150 persons participating in this study was made up of 15 committee of Nongyang Village fund and its 135 members. The instrument used to collect the data was a questionnaire. The statistical tests used to analyze the collected data included frequency, percentage, means, and standard deviation.

The results of this study revealed that the level of success factors of Nongyang Village Fund was found at the highest level. When considering each aspect, the one in relation to administration was rated at the highest level, followed by the aspects relating to marketing, finance, and leadership. All of these aforementioned aspects were rated at the highest level. Specifically, the first five aspects of success factors included exchanging of ideas with other village funds and community enterprises, selling local goods and products without passing a middle man, giving adequate loans for members, getting voluntary saving money on assigned dates as indicated in regulations and rules, and milling rice at a community rice milling shops.

Based on the results, it was suggested that a project with proposed budget should be written, together with organizing training for all committee of village fund in order for them to be able to keep track of financial balance for village fund account.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	8
แนวคิดเรื่องธุรกิจชุมชน.....	29
แนวคิดเรื่องวิสาหกิจชุมชน.....	35
ข้อมูลทั่วไปของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
ประชากร.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ.....	56
เกณฑ์การแปลผล.....	56
4 ผลการวิจัย.....	57
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี.....	59
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	68
สรุปผลการวิจัย.....	68
อภิปรายผลการวิจัย.....	70
ข้อเสนอแนะ.....	71
บรรณานุกรม.....	74
ภาคผนวก.....	77
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	84

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	สรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน..... 51
2	จำนวนร้อยละของคณะกรรมการและสมาชิก จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล (N = 150)..... 57
3	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี.... 59
4	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านผู้นำ..... 60
5	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก..... 61
6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านระเบียบข้อบังคับ..... 62
7	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก..... 63
8	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการเงิน..... 64
9	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการผลิต..... 65
10	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการตลาด..... 65

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
11	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการบริหารจัดการ.....	66
12	ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี อันดับที่ 1-5.....	67

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงการคลังได้เสนอมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนผู้มีรายได้น้อย โดยใช้หมู่บ้านและตำบลเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และมาตรการกระตุ้นการลงทุนขนาดเล็กรัฐบาลทั่วประเทศ เพื่อกระจายการลงทุน ไปในพื้นที่ต่าง ๆ ในต่างจังหวัด และผลักดันให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นและภูมิภาคอย่างทั่วถึง โดยการให้สินเชื่อกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับการจัดชั้นเป็นกองทุนระดับ A และ B จากสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) กองทุน ๑ ละไม่เกิน 1 ล้านบาท เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานให้กับกองทุน ๑ กำหนดวงเงิน 60,000 ล้านบาท ประกอบด้วย วงเงินสินเชื่อของธนาคารออมสิน 30,000 ล้านบาท และวงเงินสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) 30,000 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนประชาชนให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ (กลุ่มงานบริหารงานปกครอง, 2558)

การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในช่วงแผนพัฒนา ๑ ฉบับที่ 1-7 ที่ผ่านมามีผลจากการนำทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และความได้เปรียบด้านแรงงานที่มีราคาถูกและมีอยู่อย่างเหลือเฟือของประเทศมาใช้สนับสนุนการพัฒนาและขยายฐานการผลิต ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวในอัตราที่สูง แต่การเติบโตดังกล่าวนอกจากจะต้องแลกเปลี่ยนด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่ร่อยหรอและเสื่อมโทรมลงเป็นอย่างมาก และต้องมีการลงทุนเทคโนโลยีและการตลาดจากต่างประเทศ ในขณะที่ข้อจำกัดที่เป็นอยู่ของประเทศ ทั้งด้านการพัฒนาศักยภาพของคน การบริหารจัดการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเสริมสร้างฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพและประสิทธิภาพโดยรวมของการพัฒนาประเทศ อันจะนำไปสู่ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นตามมา คือ ความขัดแย้งในสังคมจากการเลื่อมล้ำของรายได้และการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติที่เหลืออยู่เพียงเล็กน้อยนั้นมากขึ้น รวมถึงการพัฒนาจะกระจุกอยู่เฉพาะพื้นที่ในเขตเมืองและชุมชนด้านอุตสาหกรรม ไม่เกิดการกระจายการพัฒนาสู่ชนบท ซึ่งเป็นพื้นที่ของคนส่วนใหญ่ของประเทศ เกิดการอพยพปัจจัยการผลิตของชุมชน โดยเฉพาะแรงงาน ซึ่งส่งผลถึงการแยกคนออกจากชุมชน ทำให้สรุปได้ว่า แม้การพัฒนาเศรษฐกิจจะบรรลุผลตามความมุ่งหมาย แต่ความสำเร็จดังกล่าวได้นำไปสู่ผลการพัฒนาที่ไม่พึงปรารถนาทางด้านสังคม และการพัฒนานั้นอาจจะไม่ยั่งยืน เพราะคนในสังคมส่วนใหญ่มิได้รับผลประโยชน์จากกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่องกันมายาวนาน แผนพัฒนา ๑ ฉบับที่ 8 และความต่อเนื่อง

ของแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 9 จึงได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาใหม่ โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน ทั้งในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาและเป็นผู้ได้รับประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนา จึงมุ่งเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และมีกระบวนการที่บูรณาการทุกด้านในการเชื่อมโยงกัน ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีความสามารถหรือประสิทธิภาพต่อการสร้างความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย จากกระบวนการที่ใหม่ของแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 8 และความต่อเนื่องของแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 9 กับปรัชญาของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง และเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เสริมสร้างการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม รวมถึงการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐานและวัตถุประสงค์การจัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต และเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็ง ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับในแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 10 เป็นการมุ่งเสริมให้สังคมไทยอยู่เย็นเป็นสุข ด้วยวิถีปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนที่เข้มแข็ง จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา โดยที่ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจะช่วยสนับสนุน ส่งเสริมให้ชุมชนสามารถจัดกิจกรรมที่เป็นองค์ความรู้รวม มีกระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ร่วมกันของคนในชุมชนในรูปแบบที่หลากหลายตามภูมิสังคมด้วยทุนทางทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน มีการผลิตเพื่อเลี้ยงตัวเองอย่างพอเพียง พึ่งพาตนเองได้ มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทั้งภายในและภายนอกชุมชนบนพื้นฐานการเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยสรุปได้เป็น 3 แนวทางหลัก คือ 1. การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง 2. การสร้างความมั่นคง

ของเศรษฐกิจชุมชน 3. การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลกัน (ลดาวัลย์ คำภา, 2555)

โครงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านแห่งละ 1 ล้านบาท ซึ่งเป็นนโยบายหลักประการหนึ่งของรัฐบาลที่มีพรรคไทยรักไทยเป็นแกนนำ โดยมุ่งหวังที่จะนำไปเป็นเงินทุนหมุนเวียนให้เกิดการผลิตและจำหน่าย อันส่งผลไปถึงการเพิ่มอำนาจซื้อในระดับท้องถิ่นนั้น โครงการดังกล่าวรัฐบาลคาดว่าจะต้องใช้เงินกว่า 70,000 ล้านบาท เพื่อดำเนินการตามนโยบาย โดยมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เป็นประธานคณะกรรมการ ส่วนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2556)

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีทั้งหมด 70 กองทุน ประกอบด้วย กองทุนหมู่บ้าน จำนวน 52 กองทุน และกองทุนชุมชน จำนวน 18 กองทุน ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลครบทั้ง 70 กองทุนแล้ว มีการขอเพิ่มทุนระยะที่ 2 จำนวน 58 กองทุน และมีการขอเพิ่มทุนระยะที่ 3 12 กองทุน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านบึง, 2558)

สำหรับกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จัดตั้งตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับรากหญ้าให้กับกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท ได้รับเงินจัดสรรเงินกองทุนจำนวน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2544 เปิดบัญชีที่ธนาคารออมสิน สาขาบ้านบึง ชื่อบัญชี กองทุนหมู่บ้านหนองยาง สถานที่ทำการ ตั้งอยู่เลขที่ 1/7 หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีระยะทางห่างจากอำเภอบ้านบึงไปทางทิศตะวันออก 8 กิโลเมตร และการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชน จำนวน 15 คน ดำรงตำแหน่งวาระละ 2 ปี โดยมีนายยุทธศักดิ์ บำเพ็ญจรงค์ดี เป็นประธานกองทุนหมู่บ้านหนองยาง การบริหารจัดการ มีคณะกรรมการปฏิบัติงานตามแผน ให้ความร่วมมือ รับผิดชอบ ด้วยความตั้งใจ โดยมีการกำหนดความรับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ มีการประชุมคณะกรรมการเดือนละครั้ง การติดตามการใช้เงินของสมาชิก การประชาสัมพันธ์ จัดทำงบการเงิน ผลการดำเนินงาน มีการลงหุ้นของสมาชิกกองทุน การออม ปล่อยกู้ และสวัสดิการ จึงมีผลประกอบการที่ดีและมีกำไรเพิ่มขึ้นทุกปี มีสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและประสบความสำเร็จ

ในระดับที่สามารถขอเพิ่มทุนระยะที่ 3 ได้เพิ่มอีก 1 ล้านบาท ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ในการประกวดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2556 และมีการจัดตั้ง โรงเรียนชุมชนเป็นวิสาหกิจชุมชน ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ปี พ.ศ. 2557 มีครอบครัวที่ประสบความสำเร็จจากการนำเงินกองทุนหมู่บ้านไปประกอบอาชีพ อีกทั้งยังนำเงินไปช่วยเหลือสาธารณประโยชน์ในหมู่บ้าน และในปี พ.ศ. 2558 กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง ได้รับการคัดเลือกให้เป็นสถาบันการเงินชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากธนาคารออมสิน อีกด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรีขึ้น เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนากองทุนหมู่บ้าน และชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาในครั้งนี้ โดยมุ่งศึกษาประเด็น ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ในเรื่องปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยใช้แนวคิดปัจจัยแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ด้านการเงิน ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการบริหารและการจัดการ ด้านผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านระเบียบข้อบังคับ และด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

สำหรับปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยใช้แนวคิดปัจจัยแห่งความสำเร็จของณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2542, หน้า 124) ซึ่งประกอบด้วย 8 ด้าน คือ

1. ด้านผู้นำ
2. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก
3. ด้านระเบียบข้อบังคับ
4. ด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก
5. ด้านการเงิน

6. ด้านการผลิต
7. ด้านการตลาด
8. ด้านการบริหารและการจัดการ

ขอบเขตด้านพื้นที่ ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ คณะกรรมการและสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน 150 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนสิงหาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2558

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยด้านผู้นำ หมายถึง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีความรู้ ความเข้าใจ มีวิสัยทัศน์ ความร่วมมือ ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง สามารถแก้ปัญหาและกล้าตัดสินใจ ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ตลอดจนตอบข้อซักถามได้
2. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนเข้ามาเกี่ยวข้องกับทุกขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดระเบียบข้อบังคับของกองทุน ฯ และวิสาหกิจ ร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี การคัดเลือกคณะกรรมการ การส่งเงินสัจจะและการส่งคืนเงินยืม รวมทั้งการนำข่าวสารไปสื่อที่โรงสีชุมชน
3. ปัจจัยด้านระเบียบข้อบังคับ หมายถึง กฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย บทบาทของคณะกรรมการ สมาชิก การกู้ยืมเงิน สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม
4. ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก หมายถึง การได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนจากหน่วยงานภายนอก ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ธนาคาร ออมสิน ตลอดจนการศึกษาดูงานกองทุน ฯ ที่ประสบความสำเร็จ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกองทุน ฯ และวิสาหกิจในหมู่บ้าน
5. ปัจจัยด้านการเงิน หมายถึง เงินของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ที่ปล่อยกู้ดอกเบี้ยต่ำ และผลกำไรจากการประกอบการวิสาหกิจโรงสีชุมชน มีการจัดทำบัญชีและตรวจสอบได้เป็นปัจจุบัน

6. ปัจจัยด้านการผลิต หมายถึง การนำผลกำไรที่ได้จากการปล่อยเงินกู้ของสมาชิก มาจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน โรงสีชุมชน เพื่อให้สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านนำข้าวมาสีและเก็บ แลกกับรำไว้ที่โรงสีชุมชนเพื่อจำหน่าย และสามารถผลิตข้าวสารได้ทันตามกำหนด มีการรับรอง คุณภาพ อย. รวมทั้งการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้

7. ปัจจัยด้านการตลาด หมายถึง การบริหารจัดการในเรื่องของการตลาดของวิสาหกิจ โรงสีชุมชน โดยการนำข้าวจากโรงสีชุมชน มีการทำตราสัญลักษณ์ของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี นำไปจำหน่ายเอง ซึ่งไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง โดยการกำหนดราคาของสินค้าไว้อย่างชัดเจน มีการเพิ่มช่องทางการตลาดให้มากขึ้น เช่น การลงทะเบียน OTOP การวางจำหน่ายตลาดเกษตร ตลาดนัดชุมชน

8. ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ หมายถึง การทำงานของคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ที่สะดวก รวดเร็ว ใช้เวลาน้อยในการปฏิบัติงาน เช่น การรับเงินสัจจะ การปล่อยเงินกู้ตามวันที่กำหนด การจัดทำบัญชี การจัดสวัสดิการให้สมาชิก และการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

กองทุนหมู่บ้าน หมายถึง กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

สมาชิก หมายถึง ประชาชนบ้านหนองยาง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ที่เป็นสมาชิก กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน หมายถึง ค่าจ้างที่ได้รับจากจากทำงานคิดเป็นรายเดือนของสมาชิก กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ระยะเวลาการเป็นสมาชิก หมายถึง ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน หนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี นับตั้งแต่วันแรกที่สมัครเข้า เป็นสมาชิกจนถึงปัจจุบัน

สถานะ หมายถึง ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นกองทุนหมู่บ้านต้นแบบ ของจังหวัดชลบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยใช้ตัวแปรจากแนวคิดปัจจัยแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 9 ปัจจัย (ฉรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2542, หน้า 124) โดยผู้วิจัยนำมาศึกษา 8 ปัจจัย โดยตัดปัจจัยด้านแรงงานออก ดังนั้น ปัจจัยแห่งความสำเร็จประกอบด้วย 8 ปัจจัย ดังนี้

1. ด้านผู้นำ
2. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก
3. ด้านระเบียบข้อบังคับ
4. ด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก
5. ด้านการเงิน
6. ด้านการผลิต
7. ด้านการตลาด
8. ด้านการบริหารและการจัดการ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาปัญหาพิเศษเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน บ้านหนองยาง ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี องค์กรความรู้ที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. แนวคิดเรื่องธุรกิจชุมชน
3. แนวคิดเรื่องวิสาหกิจชุมชน
4. ข้อมูลทั่วไปของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ความหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมายถึง กองทุนที่เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล เมื่อเริ่มก่อตั้งจะได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หมู่บ้านหรือชุมชนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในชุมชน โดยเงินดังกล่าวประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองจะเป็นผู้บริหารจัดการกันเอง (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544, หน้า 2)

ความเป็นมาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในภาวะที่ประเทศประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ อันส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยทั่วไป ทั้งในพื้นที่ชนบทและชุมชนในเมือง รัฐบาลจึงได้เกิดมีแนวความคิดเพื่อการกระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศขึ้นมา โดยแนวความคิดดังกล่าว มุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายของประชาชน และมุ่งให้โอกาสแก่ภาคประชาชน โดยเฉพาะคนที่ มีฐานะยากจนในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

ในการนี้รัฐบาลจึงได้กำหนดให้มี “นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” และจัดให้เป็น นโยบายเร่งด่วนในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544, หน้า 3)

วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544, หน้า 4)

ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไว้ดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อจัดสรรให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เพิ่มรายได้ และลดรายจ่าย หรือสำหรับการส่งเสริมและพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ สวัสดิการ หรือประโยชน์ส่วนรวมอื่นใดให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. เป็นผู้จัดหาแหล่งเงินทุนและประสานงานในการกู้ยืมเงินระหว่างกองทุนหมู่บ้าน
3. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของตนเอง
4. สนับสนุนการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
5. สนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็ง ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

แนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544, หน้า 32)

ได้กำหนดแนวทางในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีกลไกการบริหารจัดการแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. ระดับชาติ

1.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.) ประธาน คือนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เลขานุการ คือนายนที ขลิปทอง มีหน้าที่

1.1.1 กำหนดนโยบายการจัดตั้งและแนวทางการบริหาร กทบ.

1.1.2 กำหนดแผนการจัดหาเงินและแผนการจัดสรรเงินแก่กองทุน

1.1.3 จัดทำร่างกฎหมาย ออกระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง เกี่ยวกับการบริหารงาน
กองทุน

1.2 สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทพ.) ผู้อำนวยการ คือ
นายณที ขลิปทอง มีหน้าที่เป็นสำนักเลขานุการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ (กทพ.)

2. ระดับจังหวัด มีคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
ระดับจังหวัดประธาน คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด เลขานุการ คือ พัฒนาการจังหวัด มีหน้าที่

2.1 รับขึ้นทะเบียนกองทุน ให้ความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุน

2.2 ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัดให้เป็นไปตามระเบียบ
เกิดความโปร่งใส บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์

2.3 ประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการของกองทุน

2.4 จัดทำระบบข้อมูลประชาสัมพันธ์ รายงานผลการดำเนินงานของกองทุน

3. ระดับอำเภอ มีคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนระดับ
อำเภอ ประธาน คือ นายอำเภอ เลขานุการ คือ พัฒนาการอำเภอ มีหน้าที่

3.1 ประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.2 สนับสนุนการเตรียมความพร้อม

3.3 สร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.4 สนับสนุนและติดตามการดำเนินกิจกรรมของกองทุน

3.5 ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุน
ระดับจังหวัดมอบหมาย

4. ระดับหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง มีคณะกรรมการกองทุน 9-15 คน มาจากการคัดเลือก
กันเองโดยเวทีชาวบ้าน (สมาชิก) โดยควรคำนึงถึงจำนวนกรรมการชายและหญิงในสัดส่วนที่
ใกล้เคียงกัน มีหน้าที่

4.1 บริหารจัดการ ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน

4.2 ออกระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารกองทุน และต้องได้รับความเห็นชอบ
จากที่ประชุมสมาชิก

4.3 รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก สํารวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ

4.4 พิจารณาให้สมาชิกกู้เงินตามระเบียบที่กำหนด ทำนิติกรรมกับสมาชิก

4.5 จัดหรือเรียกประชุมสมาชิก จัดทำบัญชี

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีหลักการในการจัดสรรเงินให้แก่กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ดังนี้

1. ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
2. ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เน้นความพร้อมของบุคคล ทั้งในด้านความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน

3. ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการคณะกรรมการกองทุน โดยสมาชิก

4. ความพร้อมของการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองกับกองทุนอื่น ๆ ที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองจะต้องร่วมกันเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 สร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

- 4.1.1 สร้างจิตสำนึกร่วมกันของประชาชนในการเป็นเจ้าของกองทุนที่จะต้องร่วมกันบริหารจัดการ โดยประชาชนเพื่อประชาชนของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

- 4.1.2 สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ทราบนโยบาย กลไก แนวทางการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง

- 4.1.3 สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการและบริหารจัดการกองทุน เริ่มจากร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

2. เลือกสรรคนดีเป็นกรรมการกองทุน

- 2.1 จัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนจำนวน 15 คน ตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ดังนี้

- 2.1.1 องค์กรประชุมของเวทีชาวบ้าน คือ จำนวนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง

- 2.1.2 ร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกกันเอง

- 2.1.3 เลือกคณะกรรมการกองทุนในช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

- 2.1.4 เลือกคนดี มีความรู้ ประสบการณ์ อีกทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนดคุณสมบัติคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2.2 ประชาชนร่วมกันคัดเลือกคนดีและมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ เป็นคณะกรรมการกองทุน เพื่อบริหารกองทุนของประชาชน

2.2.1 เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านหรือชุมชนมาไม่น้อยกว่า 2 ปี

2.2.2 เป็นผู้ที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์

2.2.3 เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน และยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย

2.2.4 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ

2.2.5 ไม่เคยรับโทษจำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท

2.2.6 ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก

2.2.7 ไม่เคยถูกไล่ออก หรือให้ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

2.2.8 ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิ์ในการเลือกตั้ง

2.2.9 ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุนด้วยมติของคณะกรรมการหรือมติของสมาชิก

3. จัดทำระเบียบข้อบังคับ

เมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุนและประชาชนร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน (กติกา) กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองตนเอง โดยมีแนวทางและประเด็นที่ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด คือ

3.1 วงเงินกู้ยืมรายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท หากเกินต้องให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

3.2 ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ไม่เกินหนึ่งปี

3.3 ประเด็นอื่น ๆ คณะกรรมการกองทุนโดยความเห็นของสมาชิกเป็นผู้กำหนด

4. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมื่อจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารจัดการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุน (กติกา) และสมาชิกจะต้องร่วมกันดำเนินการตามกติกาที่วางไว้ เช่น

4.1 การรับสมาชิก

4.2 การระดมทุน

4.3 การจัดทำระบบบัญชี

4.4 การจัดระบบตรวจสอบ

4.5 การมอบหมายภารกิจ ความรับผิดชอบกรรมการ

5. การขอรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาล

เมื่อกองทุนได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้ว สามารถขอรับการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

5.1 การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

5.1.1 จัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ. 2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ. 2

จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

5.1.2 ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน

5.1.3 เปิดบัญชีกับธนาคาร

5.2 การประเมินความพร้อมของกองทุน

5.2.1 การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน

5.2.2 คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน

5.2.3 ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการ

กองทุน

5.2.4 ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน

5.2.5 การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน

5.2.6 การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบและข้อบังคับของกองทุน

5.2.7 การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

5.3 รับเงินจัดสรร

เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติอนุมัติเงินจัดสรรตามผลการประเมินความพร้อมแล้ว จะแจ้งให้กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองทราบ เมื่อกองทุนได้รับแล้ว ให้ติดต่อธนาคารเพื่อทำหลักฐานการรับเงินจัดสรร โดยมีเอกสารดังต่อไปนี้

5.3.1 สมุดบัญชีเงินฝากของกองทุน

5.3.2 มติที่ประชุม ซึ่งเห็นชอบและมอบหมายให้คณะกรรมการกองทุน

เป็นผู้มีอำนาจในการทำนิติกรรมสัญญากับธนาคาร ไปแสดงต่อธนาคาร ฯ และมติดังกล่าวต้องให้ประธานกรรมการของกองทุนลงนามกำกับและรับรองสำเนาครบทุกหน้า

5.3.3 บัตรประจำตัวประชาชนของคณะกรรมการกองทุน

5.4 กองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองใดที่ได้รับแจ้งว่าไม่ผ่านการประเมินความพร้อม ให้ดำเนินการเตรียมความพร้อมเรื่องต่าง ๆ ตามที่ได้รับแจ้งผลการประเมินความพร้อม โดยมีแนวทางและวิธีการดังนี้

5.4.1 แนวทางการเตรียมความพร้อม คณะกรรมการกองทุนร่วมกับสมาชิกเตรียมความพร้อมตามแนวทางดังนี้

5.4.1.1 โดยร่วมมือและช่วยเหลือกันเองในหมู่บ้าน

5.4.1.2 ขอความช่วยเหลือจากกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองที่ผ่านการประเมินความพร้อมแล้ว

5.4.1.3 ขอความช่วยเหลือจากคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดและอำเภอ

5.4.1.4 การผสมผสานกันทั้ง 3 แนวทาง

5.4.2 วิธีการเตรียมความพร้อม คณะกรรมการกองทุนดำเนินการ เพื่อให้เกิดความพร้อมด้วยวิธีดังนี้

5.4.2.1 สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในหมู่บ้านหรือชุมชน โดยการใช้เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนอื่นที่ผ่านการประเมินความพร้อมแล้ว เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

5.4.2.2 การสนับสนุนความรู้ด้านวิชาการและการจัดการแก่คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกจากคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดและอำเภอ

5.5 การดำเนินการหลังมีความพร้อม

5.5.1 เมื่อกองทุนมีความพร้อม คณะกรรมการกองทุนแจ้งคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ เพื่อมาติดตามตรวจสอบและรายงานคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

5.5.2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จะโอนเงินเข้ากองทุนเมื่อได้รับรายงานจากคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

ความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง จะประสบผลสำเร็จได้ หากมีสิ่งเหล่านี้อยู่ในหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง

1. ชาวบ้านมีจิตสำนึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกองทุน
2. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง รวมทั้งเคารพในกติกาที่กำหนดร่วมกัน
3. มีคณะกรรมการกองทุนที่เป็นคนดี มีความรู้ ประสบการณ์ เสียสละ และรับผิดชอบ
4. มีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งการเรียนรู้ร่วมกัน คิดร่วมกัน ทำร่วมกัน ติดตามตรวจสอบร่วมกัน และรับผลประโยชน์ร่วมกัน อย่างเป็นธรรม

5. มีความสามัคคี ความเอื้ออาทร เกื้อกูลผู้ด้อยโอกาส

6. มีการประสานความร่วมมือ ทั้งในด้านการเรียนรู้และกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะ
เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ขั้นตอนอนุมัติเงินยืมให้แก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านยื่นคำขอกู้ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติตามคำขอกู้ของสมาชิก

กองทุน

3. ในกรณีไม่อนุญาต คณะกรรมการจะแจ้งให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทบทวน

ในจุดบกพร่องของคำขอกู้

4. ในกรณีอนุมัติคณะกรรมการจะแจ้งให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทราบ
5. สมาชิกกองทุนทำสัญญากับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
6. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมบันทึกความเห็นชอบ

ในแบบคำขอกู้ยืม แจ้งให้ธนาคารสาขาอำเภอทราบ

7. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร
8. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านแจ้งเลขที่ออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

และชุมชนเมืองทราบ

9. ธนาคารโอนเงินเข้าบัญชีสมาชิกกองทุน

ระบบการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ระบบการติดตามตรวจสอบภายใน
 - 1.1 กลไกการติดตาม โดยคณะกรรมการกองทุนผู้แทนองค์กร ผู้นำท้องถิ่น
 - 1.2 การติดตามตรวจสอบ 2 ลักษณะ คือ การบริหารจัดการกองทุนและบัญชีสมาชิก

ผู้กู้ยืม

- 1.3 จัดการประชุมสมาชิก เพื่อรายงานผลการติดตามตรวจสอบทุกเดือน
2. ระบบติดตามตรวจสอบภายนอก
 - 2.1 บทบาทคณะอนุกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ
 - 2.2 ประเด็นการติดตามตรวจสอบ คือ การจัดองค์กร แผนการดำเนินงานกิจการ

ความโปร่งใสในการบริหารจัดการ ปัญหาด้านวิชาการและการจัดการ

- 2.3 มีการติดตาม ตรวจสอบ และรายงานเป็นไตรมาส
3. ประเมินผล
 - 3.1 บทบาทขององค์กรอิสระ ได้แก่ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาชุมชน

- 3.2 ประเด็นการประเมินผล คือ การบริหารจัดการ การจัดองค์กรหมู่บ้าน การจัดทำบัญชี การกระจายของผู้ใช้ประโยชน์จากกองทุน ผลการดำเนินงาน ผลการวิเคราะห์ และข้อเสนอแนะ
- 3.3 การรายงานผล การประเมินผล รอบ 6 เดือน 12 เดือน
4. ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
- 4.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจัดทำบัญชีของกองทุนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
- 4.2 แจ้งบัญชีกองทุนให้สมาชิกทราบ
- 4.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปีรายงานต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 4.4 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสมาชิกกองทุน จัดให้มีระบบตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชีและวัสดุ
- 4.5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเป็นผู้ตรวจสอบกองทุนหมู่บ้าน
- 4.6 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจัดทำรายงานการเงิน ส่งให้ผู้ตรวจสอบกองทุนภายใน 30 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี
- 4.7 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีเพื่อทำหน้าที่ประเมิน
- 4.8 ผู้ตรวจสอบบัญชี จัดทำบันทึกรายงานผลการตรวจสอบบัญชีต่อคณะกรรมการกองทุนและเผยแพร่ต่อสมาชิกกองทุนและสาธารณชน
5. การจัดทำบัญชีและการตรวจสอบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการจัดทำบัญชีและตรวจสอบดังนี้
- 5.1 จัดทำบัญชีกองทุน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และแจ้งให้สมาชิกทราบ
- 5.2 จัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปี รายงานต่อคณะกรรมการอย่างน้อย 1 ปี ๆ ละ 1 ครั้ง
- 5.3 จัดให้มีระบบการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี และการพัสดุ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นหลัก
- 5.4 แต่งตั้งผู้ตรวจสอบกองทุน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการกองทุน และการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน ฯ
- 5.5 จัดทำรายงานการเงิน ตามแบบที่คณะกรรมการกำหนดและส่งให้ผู้ตรวจสอบบัญชี ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของทุกปี

5.6 คณะกรรมการกองทุน ฯ แต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุนเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลการใช้จ่ายเงิน และทรัพย์สินของกองทุน ฯ ทำบันทึกรายงานผลการตรวจสอบบัญชีต่อคณะกรรมการกองทุน ฯ และจัดทำเผยแพร่ต่อสมาชิกและสาธารณชน

5.7 สิ้นปีถ้ามีกำไรสุทธิคณะกรรมการกองทุน ฯ สามารถนำกำไรสุทธิมาจัดสรรตามระเบียบ ฯ และหลักเกณฑ์ที่กองทุน ฯ กำหนด (สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544, หน้า 34)

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วยการให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านหรือชุมชนตามภูมิปัญญาหรือทุนทางสังคมของตนเองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหา การสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนและองค์กรชุมชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งการกระตุ้นเศรษฐกิจของหมู่บ้านและชุมชนเมือง อันเป็นเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศ ตลอดจนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการจัดระบบสวัสดิการในชุมชนมีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็น จึงได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับจัดสรรเงินทุนหมุนเวียนแก่กองทุนหมู่บ้าน เป็นกลไกให้ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง และเพื่อให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ รวมทั้งกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมืองสามารถพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชนในอนาคต โดยมีกระบวนการทัศน์ด้านการบริหารและการพัฒนาที่มุ่งสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่มีรูปแบบ วิธีการคิด และมุมมองที่เปิดกว้าง มีคุณธรรมและมีการเรียนรู้ร่วมกัน โดยอาศัยหลักการเอื้ออาทรในรูปแบบกัลยาณมิตร ตลอดจนมีการสร้างและพัฒนาความคิด ความเข้าใจ ให้เป็นระบบในลักษณะของการบูรณาการทุกเรื่องเข้าด้วยกันและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายกองทุนในทุกระดับอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ซึ่งพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์สำคัญเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังต่อไปนี้

การจัดตั้งและการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า “กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยให้เป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็น “นิติบุคคล” กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ย่อมมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคล

ธรรมดาที่จะสามารถกระทำได้ เว้นแต่สิทธิและหน้าที่ ซึ่งโดยสภาพจะพึงมีพึงได้เฉพาะบุคคลธรรมดาเท่านั้น และการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ย่อมต้องมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ซึ่งที่พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้

ที่มาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กทบ.” ประกอบด้วย

1. นายกรัฐมนตรีหรือผู้ที่นายกรัฐมนตรียอมหมายเป็นประธานกรรมการ
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง
4. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน อธิบดีกรมบัญชีกลาง เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง
5. ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมาจากผู้แทนกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวนสิบสี่คน
6. ผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนห้าคนและให้ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ

อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

1. กำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและสำนักงาน
2. จัดหาเงินทุนของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และจัดสรรเงินให้แก่กองทุนหมู่บ้าน
3. กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
4. กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการนำทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปหาผลประโยชน์
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งและจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน

6. ออกระเบียบเกี่ยวกับการคัดเลือก คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งการบริหารงานและการประชุม ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

7. ออกระเบียบเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิก

8. ออกระเบียบเกี่ยวกับการเลิก ยุบรวม หรือแยกกองทุนหมู่บ้าน

9. ออกระเบียบเกี่ยวกับการประชุมของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการและคณะทำงาน

10. ออกระเบียบเกี่ยวกับคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจาก ตำแหน่งการปฏิบัติงานในหน้าที่ และการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการ

11. ส่งเสริมและการสนับสนุนการศึกษา วิจัยและพัฒนากองทุนหมู่บ้าน

12. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายกองทุนในทุกระดับ

13. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

14. รายงานผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งจัดทำงบการเงินของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

15. ติดตามผลและประเมินผลการดำเนินการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแล้ว รายงานต่อคณะรัฐมนตรี

16. ออกประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่ง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัตินี้

17. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การจดทะเบียนนิติบุคคลของกองทุนหมู่บ้าน

การดำเนินงานตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้ดำเนินการภายใต้ ระเบียบและพระราชบัญญัติ โดยการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในระหว่างปี พ.ศ. 2544-2547 ได้ดำเนินการภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ซึ่งในขณะนั้นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองยังไม่ได้มีฐานะ เป็นนิติบุคคล ต่อมาในระหว่างปี พ.ศ. 2549-ปัจจุบัน ได้ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ซึ่งมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2547 โดยกำหนดให้กองทุนหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ต้องดำเนินการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามมาตรา 5 ประกอบมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547

การบริหารจัดการภายหลังจดทะเบียนนิติบุคคล

การบริหารงานกองทุนภายหลังการจดทะเบียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ๆ ตามที่ได้ยื่นจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

การเลิก ยุบรวม หรือแยกบางส่วน กองทุนหมู่บ้าน

การเลิกกองทุนหมู่บ้าน หรือการให้กองทุนหมู่บ้านใดยุบรวมกับกองทุนหมู่บ้านอื่น เพื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านใหม่ หรือยุบรวมกับกองทุนหมู่บ้านอื่น และกรณีกองทุนหมู่บ้านใด แยกกองทุนหมู่บ้านบางส่วนเพื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านใหม่ หรือแยกกองทุนหมู่บ้านบางส่วน เพื่อรวมกับกองทุนหมู่บ้านอื่นตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2547 กำหนดให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงได้ออกระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ว่าด้วยการเลิก ยุบรวม หรือแยกบางส่วน กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง พ.ศ. 2549

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551

ระเบียบนี้ถือเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่สำคัญ เนื่องจากระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้ง และการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551 นี้ ได้กำหนดกรอบและแนวทาง ในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเนื้อหาสาระสำคัญของระเบียบ ฉบับนี้ มีดังต่อไปนี้

ที่มาและคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

กองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองแต่ละกองทุน ให้มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน ซึ่งมาจากสมาชิก โดยการเลือกกันเองจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความรับผิดชอบที่จะบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เป็นที่ยอมรับ ของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนั้น ควรคำนึงถึงจำนวนกรรมการชายและหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

หลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้านนั้น ให้คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านออกระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านตามมติของที่ประชุมสมาชิก โดยให้ คำนึงถึงหลักศาสนา วัฒนธรรม และจารีตประเพณีของแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ซึ่งกรรมการ กองทุนหมู่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

1. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองติดต่อกัน เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ หรือบรรลุนิติภาวะโดยการสมรส ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
3. เป็นผู้ที่ไม่มีความประพฤติบกพร่องในศีลธรรมอันดี มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหาย ทางด้านการเงิน ตลอดจนยืนยันในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุข
4. ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือบุคคลล้มละลาย
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้ กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือ ความผิดต่อทรัพย์สิน เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ หรือบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือสร้าง ความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการกองทุน หมู่บ้านทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสาม ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้าน

ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านที่สามารถกระทำการแทนกองทุนหมู่บ้านที่เป็นนิติบุคคล แยกต่างจากระเบียบฉบับเดิมเล็กน้อย เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 โดยกำหนดให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล และจัดสรรดอกผล รายได้ หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้าน

2. ออกประกาศ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน
3. จัดตั้งสำนักงานกองทุนหมู่บ้าน หรือสำนักงานกองทุนชุมชนเมือง แล้วแต่กรณี
4. รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก
5. จัดหาทุนจากแหล่งเงินทุนตามประกาศที่คณะกรรมการกำหนด
6. พิจารณาเงินกู้ยืมให้แก่สมาชิกหรือกองทุนหมู่บ้านอื่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด
7. ทำนิติกรรม สัญญา หรือดำเนินการเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุนหมู่บ้าน
8. จัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด
9. สำรวจ และจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือน และวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ตลอดจนข้อมูลและการดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
10. พิจารณาดำเนินการใด ๆ เพื่อสวัสดิภาพ สวัสดิการ หรือประโยชน์ส่วนรวมอื่นใดของสมาชิกและหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
11. ดำเนินการอื่นใดเพื่อให้สอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
12. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
13. รายงานผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนหมู่บ้าน ให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตลอดจนรายงานเรื่องดังกล่าวให้สมาชิกทราบตามที่คณะกรรมการกำหนด
14. ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย
15. การดำเนินการใด ๆ ตาม (10) ให้ใช้จ่ายจากเงินรายได้ของกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งไม่ใช่เงินที่ได้รับจัดสรรจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในวาระเริ่มแรกในส่วนของหมู่บ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการชี้แจงทำความเข้าใจ เตรียมความพร้อม และดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจากผู้ที่มิคุณสมบัติครบ โดยมีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกตั้งดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม

การประชุมตามวรรคหนึ่ง ผู้มาประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน ทั้งนี้หัวหน้าครัวเรือนอาจมอบหมายให้ผู้แทนครัวเรือนเข้าประชุมแทนได้

เมื่อที่ประชุมกำหนดวิธีการเลือกแล้วเสร็จ ให้ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอสนับสนุนให้การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน

ในส่วนของชุมชนเมืองให้ประธานคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอหรือระดับเขตเป็นผู้ทำหน้าที่แทนผู้ใหญ่บ้านตามวรรคแรก

การดำรงตำแหน่งของกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดว่า “กรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี”

เมื่อครบกำหนดระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่กรรมการกองทุนหมู่บ้านเข้าดำรงตำแหน่ง ให้กรรมการกองทุนหมู่บ้านจับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด กรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ถูกจับสลากออกไม่ถือว่าพ้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการกองทุนบ้านที่พ้นตำแหน่งอาจได้รับคัดเลือกอีกได้

ในกรณีที่กรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสองและพ้นจากตำแหน่งตามวาระให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วยกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ภายในระยะเวลาสามสิบวัน

กรรมการกองทุนบ้าน ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับคัดเลือกอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีที่กรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระได้รับมติจากที่ประชุมสมาชิก โดยมีคะแนนเสียงสามในสี่รับรองให้เป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้านต่อ และมีความประสงค์ที่จะปฏิบัติงานต่อไปให้มีสิทธิเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้านต่อไปตามวาระ

ให้กองทุนหมู่บ้านจัดทำรายงานการประชุมและรายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกเสนอให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอหรือระดับเขตทราบ

การพ้นตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระแล้ว กรรมการกองทุนหมู่บ้าน พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้งหมดเท่าที่มีอยู่
4. ที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
5. เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้
 - 5.1 เป็นบุคคลวิกลจริตที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือบุคคลล้มละลาย
 - 5.2 เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
 - 5.3 เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อทรัพย์สิน เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ หรือบุกรุก
 - 5.4 เคยให้ถูกไล่ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะกระทำความผิดวินัยร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
6. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติให้ออก เนื่องจากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551

ในกรณีที่กรรมการกองทุนหมู่บ้านพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอาจแต่งตั้งบุคคลจากสมาชิกเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการกองทุนหมู่บ้านแทนก็ได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ความรับผิดชอบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

กองทุนหมู่บ้านที่เป็นนิติบุคคลต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ซึ่งได้กำหนดขอบเขตวัตถุประสงค์กว้างขวาง ตลอดจนการรับรองสถานะทางกฎหมาย ทำให้ไม่มีข้อจำกัดใดในการที่กองทุนหมู่บ้านจะพัฒนาหรือขยายกิจการได้อย่างมั่นคงและต่อเนื่อง โดยมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นผู้กระทำการใด ๆ แทนกองทุนหมู่บ้านที่เป็นนิติบุคคลทั้งหมด ซึ่งการกระทำใด ๆ ของคณะกรรมการในฐานะผู้แทนนิติบุคคล ย่อมผูกพันนิติบุคคลนั้น ๆ หรือกองทุนนั้น ๆ ซึ่งความผูกพันและความรับผิดชอบต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของ พ.ร.บ. กองทุนหมู่บ้าน ฯ กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและนิติบุคคล โดยคณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านด้วย

การดำเนินงานภายในขอบวัตถุประสงค์

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นผู้กระทำการแทนกองทุนหมู่บ้านที่เป็นนิติบุคคล จะต้องกระทำการใด ๆ ภายในกรอบวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านเท่านั้น กล่าวคือ กระทำการหรือดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนภายใต้วัตถุประสงค์หลักของกองทุนหมู่บ้านที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 และระเบียบคณะกรรมการ ๑ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551 รวมถึงระเบียบของกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ๆ เท่านั้น เมื่อคณะกรรมการกองทุนได้กระทำการภายในกรอบวัตถุประสงค์แล้ว ถือว่าการกระทำนั้นผูกพันกองทุนหมู่บ้าน ไม่ผูกพันกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นการส่วนตัว

การที่คณะกรรมการดำเนินการตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านตามที่กำหนดไว้โดยชัดแจ้งย่อมจะไม่ก่อให้เกิดปัญหา เช่น การให้กู้ยืมเงิน ถือว่าเป็นการกระทำภายในกรอบวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547

1) ที่เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ 2) ที่เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเร่งด่วน หรือการที่กองทุนหมู่บ้านไปกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่นเพื่อนำมาบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของตน หรือการรับจ้างอง รับฝากหลักทรัพย์ที่สมาชิกนำมาค้ำประกันเงินกู้ เช่นนี้ถือว่าเป็นการดำเนินการภายในกรอบวัตถุประสงค์ของกองทุนย่อมกระทำได้

การดำเนินงานนอกวัตถุประสงค์

การใดที่จะถือว่าอยู่นอกวัตถุประสงค์หรือไม่ เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป โดยพิจารณาจากการกระทำนั้นว่าอยู่ภายใต้วัตถุประสงค์หลักของกองทุนหมู่บ้านที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 และระเบียบคณะกรรมการ ๑ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551 รวมถึงระเบียบของกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ๆ หรือไม่

หากคณะกรรมการได้ดำเนินการนอกวัตถุประสงค์หรือไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน นอกจากการกระทำนั้นจะไม่ผูกพันกองทุนหมู่บ้านแล้ว กรรมการผู้นั้นย่อมต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเป็นการส่วนตัวในอันที่จะต้องรับผิดชอบทางแพ่งหรือทางอาญา

สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วย บุคคลธรรมดาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน โดยเงื่อนไขในการเป็นสมาชิก สิทธิและหน้าที่ การรับสมัครสมาชิก และการขาดจากการเป็นสมาชิก ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ๆ กำหนดไว้

สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสาร

สมาชิกมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่สมาชิกมีสิทธิในการรับทราบจากกองทุนหมู่บ้านของตน ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลข่าวสารที่กองทุนหมู่บ้านจะต้องเปิดเผยให้ทราบ โดยทั่วกัน หรือข้อมูลข่าวสารที่สมาชิกร้องขอ เช่น ยอดเงินที่สมาชิกผู้นั้นยังคงค้างชำระ ระเบียบข้อบังคับของกองทุน

สิทธิได้รับคัดเลือกในการเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

กองทุนหมู่บ้านจำเป็นต้องมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยบุคคลธรรมดาจำนวน 9-15 คน เป็นผู้ชายและผู้หญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งมาจากสมาชิกโดยการคัดเลือกกันเอง ดังนั้น สมาชิกกองทุนหมู่บ้านจึงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้านได้โดยตรง เพื่อการพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนของตนให้ เป็นไปอย่างยั่งยืนตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

สิทธิในการกู้เงิน

สมาชิกมีสิทธิในการกู้ยืมเงินของกองทุน โดยการกู้ยืมให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านนั้น ๆ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติ แห่ง พ.ร.บ. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 และระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551

สิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมและการรับบริการ

เมื่อบุคคลในหมู่บ้านหรือชุมชนได้สมัครเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านแล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมหรือการบริการต่าง ๆ ของกองทุนภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านนั้น ๆ เช่น การฝากเงิน การลงทุน การได้รับเงินปันผล รวมถึงการมีสิทธิได้รับสวัสดิภาพ สวัสดิการหรือประโยชน์ส่วนรวมอื่น ๆ

หน้าที่ในการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ

เมื่อสมาชิกได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านแล้ว ถือว่าสมาชิกยอมที่จะผูกพันตนภายใต้ระเบียบข้อบังคับของกองทุนและยอมปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับดังกล่าว เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในหมู่บ้านและชุมชน และให้ถือปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกันของกองทุนนั้น ๆ ดังนั้น สมาชิกจึงต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กองทุนได้กำหนดขึ้น โดยอาศัยอำนาจอันชอบด้วยกฎหมายอย่างเคร่งครัด

หน้าที่ในการเข้าร่วมประชุม

สมาชิกถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของกองทุนหมู่บ้านในการที่จะขับเคลื่อนกองทุนหมู่บ้านให้มีการบริหารจัดการที่ดีและประสบความสำเร็จ การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมของสมาชิกจึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการประชุมใหญ่สามัญประจำปี หรือการประชุมวิสามัญ ในเรื่องที่สมาชิกจะต้องลงมติหรือให้ความเห็นชอบในกิจกรรม หรือการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านนั้น ๆ การที่สมาชิกไม่มาประชุมเลย หรือสมาชิกมาประชุมน้อยจนไม่ครบองค์ประชุม จึงนับว่าเป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนกองทุนหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จและมีการบริหารจัดการที่ดีได้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการเข้าร่วมประชุมต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองของตนให้มีความเจริญ และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง

หน้าที่ในการปฏิบัติตามสัญญา

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ทำสัญญากับกองทุน ไม่ว่าจะเป็นสัญญากู้ยืมเงิน สัญญาค้ำประกัน หรือสัญญาประណอมหนี้ ถือว่ามีความผูกพันตามสัญญาที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าว ดังนั้น หากสมาชิกกระทำผิดสัญญาหรือไม่ปฏิบัติตามสัญญาให้ครบถ้วน กองทุนหมู่บ้านในฐานะที่เป็นคู่สัญญาและเป็นฝ่ายเสียหายจากการผิดสัญญา จึงมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้สมาชิกที่ผิดสัญญาปฏิบัติตามสัญญาได้ทันที ซึ่งสิทธิเรียกร้องนี้อาจเป็นการทวงถามให้ชำระหนี้ การบังคับให้ชำระหนี้ รวมถึงการดำเนินคดีตามกฎหมาย และในการนี้สมาชิกที่ผิดสัญญาอาจต้องรับผิดชอบในความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการผิดสัญญานั้น ๆ ด้วย

อำนาจของสมาชิกในการถอดถอนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

เมื่อปรากฏว่ากรรมการกองทุนหมู่บ้านผู้ใดที่สมาชิกเห็นว่าปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สุจริต ไม่โปร่งใส ขาดคุณสมบัติ หรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนตามที่กำหนดแห่งระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551 สมาชิกอาจลงมติร่วมกันด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ให้กรรมการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งได้ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

และชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551

ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ด้านอนุกรรมการ ขาดการวิเคราะห์ภาพรวมและวางแผนการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม ไม่มีเวลาร่วมประชุม/ มีงานประจำเยอะ ส่วนมากส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมและขาดการติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
2. ด้านกรรมการ ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และขาดความรู้ด้านการทำบัญชี การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ยังไม่ทั่วถึง ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลผิด/ คลาดเคลื่อน และกรรมการบางคนไม่โปร่งใส ขาดความรับผิดชอบ
3. ด้านสมาชิก ผู้กู้ไม่ได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ขาดความเข้าใจในปรัชญา วัตถุประสงค์ ข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติ และขาดความเชื่อมั่นจิตสำนึกความรู้สึกเป็นเจ้าของ ขาดอุดมการณ์ในการพึ่งตนเอง
4. ด้านเครือข่าย การบูรณาการกิจกรรม/ การเชื่อมโยงองค์กรของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่รู้บทบาทและมีการแลกเปลี่ยนระหว่างเครือข่ายน้อย และเครือข่ายยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร
5. ด้านกองทุนแนวทางปฏิบัติ ระเบียบไม่ชัดเจน เปลี่ยนแปลงบ่อย ชาวบ้านตามไม่ทัน ระยะเวลาการส่งคืนเงินกู้จำกัดและงบประมาณค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ การพัฒนาศักยภาพ กองทุน ฯ น้อย

แนวทางการแก้ปัญหา

1. จัดให้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจในระบบการตลาดกับสมาชิกกองทุน ฯ เพื่อให้สามารถวางระบบความสัมพันธ์ของการดำรงชีพกับการใช้บริการของสถาบันสินเชื่อได้อย่างเหมาะสม
2. มีการพัฒนาเสริมสร้างโอกาสและเพิ่มประสบการณ์ เพื่อรู้จักลดความเสี่ยงในการใช้เงินในรูปแบบของเครดิตให้มากขึ้น เช่น สร้างเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีความชำนาญในการดำเนินกิจกรรมแบบเดียวกัน
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้ด้านการจัดทำระบบบัญชี ระบบการเงิน การทำรายงานการเงินแก่คณะกรรมการกองทุน เพื่อให้มีทักษะในการบริหารจัดการมากขึ้น
4. ส่งเสริมให้เกิดเครือข่าย เพื่อช่วยเหลือกันระหว่างกองทุนที่เข้มแข็งกับกองทุนปานกลาง และต้องปรับปรุง
5. ใช้มาตรการทางกฎหมายในการดำเนินคดีกับกรรมการที่ยักยอกเงินกองทุนและสมาชิกที่ไม่คืนเงินตามกำหนดสัญญาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

6. ในกรณีที่ไม่สามารถติดตามเงินคืนได้ อาจมีการนำเงินกำไรจากผลการดำเนินงาน กองทุนมาสมทบเงินกองทุนในส่วนที่ขาด

7. การจัดตั้งกองทุนประกันความเสี่ยง (พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ, 2547, หน้า 1-14)

แนวคิดเรื่องธุรกิจชุมชน

ความหมายของธุรกิจชุมชน

ดิรก สาระวดี (2539) ได้ให้ความหมายธุรกิจชุมชน หมายถึง ชุมชนหรือสหกรณ์หรือใช้ชื่ออื่นโดยมีการจดทะเบียนหรือไม่ก็ตาม เป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวโดยสมัครใจของประชาชนจำนวนหนึ่งเพื่อทำธุรกิจชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์และอุดมการณ์ร่วมกัน ดำเนินการโดยชุมชน กล่าวคือ สมาชิกมีส่วนร่วมในการลงทุน การบริหารจัดการ ร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน มีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องในกระบวนการทำงาน เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ขององค์กร ทางด้านเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม มีผู้นำทางธรรมชาติทั้งชายและหญิงที่เกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการการทำงานร่วมกัน

จุลศักดิ์ ชาญณรงค์ (2546) อธิบายว่า ธุรกิจชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการคิด การบริหารจัดการ ทุกสิ่งเริ่มต้นจากชุมชน ประกอบด้วย การระดมทุน การจัดการ และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นคืนสู่ชุมชน

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2539) ได้ให้ความหมาย ธุรกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนที่ต้องการกำไร และธุรกิจชุมชนนั้นจะต้องเป็นองค์กรหรือหน่วยธุรกรรมที่สมาชิกทุกคนครอบครองและควบคุมได้ หรือกรรมสิทธิ์ส่วนใหญ่เป็นของสมาชิกในชุมชนนั้น ๆ

อภิชัย พันธเสน, สรวิชญ์ เปรมชื่น และพิเชษฐ เกียรติเดชปัญญา (2545) ยังให้ความหมายธุรกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่บุคคล หรือองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจกรรม โดยช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมด ในรูปของการร่วมทุน ร่วมผลิต ร่วมดำเนินธุรกิจ และร่วมรับประโยชน์ โดยเป็นธุรกิจที่มาจากความต้องการของชุมชน และมีความสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยมีเป้าหมายที่จะให้ชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความรัก ความสามัคคี และชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

สุพรรณิ อัสวศิริเลิศ และกุศล ฐิณะกุล (2546) ได้ให้ความหมายของธุรกิจชุมชนดังนี้ ธุรกิจชุมชน หมายถึง ธุรกิจที่เป็นของชุมชน เพื่อชุมชน และบริหารจัดการโดยชุมชน ซึ่งเป็นการบริหาร เน้นการกระทำในเชิงธุรกิจแตกต่างจากการกุศลหรือการช่วยเหลือเกื้อกูล ในลักษณะของสหกรณ์ ทั้งนี้เนื่องจากธุรกิจชุมชนจำเป็นจะต้องแข่งขัน ทั้งในด้านต้นทุนและคุณภาพ

กับกิจการที่แสวงหากำไรของธุรกิจ ทั้งในด้านต้นทุนและคุณภาพกับกิจการที่แสวงหากำไรของธุรกิจเอกชนปกติ แต่ที่จำเป็นต้องจัดทำเป็นธุรกิจชุมชนก็เพราะสมาชิกแต่ละคนไม่มีความสามารถและเข้มแข็งทางการเงินมากพอที่จะแข่งขันได้กับธุรกิจของเอกชนเหล่านี้

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543) ได้อธิบายว่า ธุรกิจชุมชน คือ กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์การในชุมชนมีส่วนเป็นเจ้าของกิจกรรม และ/ หรือช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยต่าง ๆ มีการเรียนรู้และการจัดการร่วมกันเพื่อดำเนินการในกิจกรรมการผลิต การแปรรูป การค้า และการบริการที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน อันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากความหมายของธุรกิจชุมชนดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า ธุรกิจชุมชนของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง คือ การรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อประกอบกิจกรรมทางด้านโรงสีข้าวเพื่อให้บริการคนในชุมชนและนอกชุมชน โดยนำข้าวที่ปลูกในชุมชนมาสร้างมูลค่าเพื่อจำหน่าย และอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ร่วมกันรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของในกิจกรรม และประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนสืบไป

องค์ประกอบของธุรกิจชุมชน

สุพรรณิ อัสวศิริเลิศ และกุศล ฐินะกุล (2546, หน้า 7) ได้แสดงถึงแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของธุรกิจชุมชน ควรประกอบด้วยองค์ประกอบที่มีลักษณะที่เป็นปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของการจัดตั้งธุรกิจชุมชนนั้น มีดังต่อไปนี้

1. ความเข้าใจของสมาชิก สมาชิกจะต้องเข้าใจในความแตกต่าง ขอบเขต และข้อจำกัดของกลุ่มที่จัดตั้งขึ้น
2. ความต้องการและเป้าหมายของธุรกิจชุมชน ซึ่งบางชุมชนอาจทำการผลิตแค่พออยู่พอกิน รูปแบบของกลุ่มอาจเป็นเพียงกลุ่มเพื่อการผลิต เช่น กลุ่มทำนา หรือกลุ่มเลี้ยงสัตว์ บางชุมชนอาจมีเป้าหมายคือกำไร เพื่อนำกำไรมายกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น
3. เงินทุน เพื่อเงินทุนเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดความสำเร็จของธุรกิจชุมชน ดังนั้น การดำเนินธุรกิจชุมชนจึงควรเริ่มจากกิจกรรมเล็กไปใหญ่ ค่อย ๆ สะสมเงินทุนจากชุมชน เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้เกิดขึ้นกับธุรกิจ การรวมทุนที่ละเล็กละน้อยอาจช้าเกินไป ชุมชนอาจสามารถระดมทุนในรูปของสหกรณ์หรือบริษัทก็ได้

4. ทรัพยากรบุคคล ซึ่งบุคคลประเภทเหล่านี้จะต้องมีความรู้ ความสามารถ ทั้งด้านภูมิปัญญา ท้องถิ่นและวิทยาการใหม่ ๆ ทั้งนี้จะต้องเป็นคนที่รักงานของชุมชน ชอบงานท้าทาย มีความเสียสละ ไม่หวังผลตอบแทนมากเกินไป

5. การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการจัดตั้งธุรกิจชุมชน ถ้าสมาชิกไม่ร่วมมือธุรกิจชุมชนก็เกิดขึ้นไม่ได้ โดยที่สมาชิกควรมี 4 ร่วม ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ

ความสำคัญของธุรกิจของชุมชน

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล (2545, หน้า 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของธุรกิจชุมชนว่า ธุรกิจชุมชนเป็นการดำเนินกิจกรรมเชิงธุรกิจที่กระทำร่วมกันในลักษณะกลุ่มของคนในชุมชน ทั้งที่เป็นธุรกิจการผลิต การแปรรูปและการบริการ โดยธุรกิจชุมชนมีความสำคัญและมีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม แต่บทบาทของธุรกิจชุมชนในการพัฒนาจะแตกต่างกันไปตามประเภทของธุรกิจนั้น ๆ ธุรกิจชุมชนมีความสำคัญ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้มีการประกอบการธุรกิจชุมชนเป็นช่องทางและสำหรับผู้ที่มีความต้องการในการประกอบธุรกิจด้วยตนเองร่วมกับสมาชิกคนอื่น ถึงแม้จะมีฐานะเป็นลูกจ้างก็มีส่วนในการเป็นเจ้าของประกอบการด้วยเช่นกัน สมาชิกในชุมชนที่มีความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถหาประสบการณ์ และพิสูจน์ความสามารถ โดยเข้าร่วมประกอบธุรกิจชุมชน ซึ่งใช้เงินทุนน้อยเน้นการสร้างงานในท้องถิ่นเป็นสำคัญ และถ้ามีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้นในอนาคตธุรกิจชุมชนขนาดเล็กก็สามารถจะพัฒนาไปสู่การประกอบการธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ต่อไป
2. ก่อให้เกิดการว่าจ้างงาน การพัฒนาธุรกิจชุมชนทำให้เกิดการว่าจ้างแรงงานในท้องถิ่นที่มีการพัฒนาฝีมือแรงงานอย่างต่อเนื่องพอกันไปด้วย แทนการที่ถูกว่าจ้างให้เป็นแรงงานไร้ฝีมือ ทั้งนี้เพราะทุกคนมีส่วนเป็นเจ้าของกิจการ จึงสามารถใช้กิจการที่มีเป็นเครื่องมือพัฒนาฝีมือแรงงานของตนเองตามต้องการ ยกเว้นแต่จะมีความพึงพอใจที่จะทำงานในเฉพาะส่วนที่ตนมีความชำนาญเท่านั้น

3. ส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม ธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดใหญ่บางประเภทจำเป็นต้องอาศัยวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนประกอบการหลาย ๆ แห่่ง เพื่อนำมาผลิตสินค้าในอุตสาหกรรมในประเภทนั้น ธุรกิจชุมชนจึงเป็นแหล่งที่ช่วยในการผลิตชิ้นส่วนประกอบเหล่านี้ และนำส่งให้กับธุรกิจขนาดใหญ่อีกทีหนึ่ง เพื่อผลิตเป็นสินค้าที่ได้มาตรฐานต่อไป โดยในระยะแรกของธุรกิจชุมชนได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมและทักษะที่จำเป็นสำหรับการผลิต ส่วนธุรกิจขนาดใหญ่ที่มาว่าจ้างให้รับช่วงผลิตต่อก็ลดต้นทุน อย่างไรก็ตาม ลักษณะเช่นนี้อาจจะมีประโยชน์เพียงระยะสั้น เพราะในระยะยาวธุรกิจขนาดใหญ่อาจจะย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีค่าแรงถูกกว่า

4. สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ธุรกิจชุมชนยังมีจำนวนเพิ่มขึ้นเท่าไรจะก่อให้เกิดการกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจไปสู่กลุ่มประกอบการและกลุ่มคนเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น เกิดการกระจายรายได้สู่ชนกลุ่มอื่นอย่างทั่วถึง ธุรกิจชุมชนยังช่วยลดปัญหาของสังคม อัตราการว่างงาน ลดน้อยลง เพราะมีการว่าจ้างในธุรกิจชุมชน ปัญหาคนไม่มีงานทำน้อยลง เนื่องจากประชาชนมีรายได้ ซึ่งส่งผลทำให้ปัญหาอาชญากรรมลดลงด้วย ความมั่นคงของประเทศจะเพิ่มขึ้น ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่สุขสบาย มีรายได้ และมีงานทำ

5. ลดปัญหาสังคมที่เป็นภัยคุกคามประเทศชาติ กล่าวคือ ถ้าหากธุรกิจชุมชนบรรลุเป้าหมายสมาชิกในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ชุมชนมีความเข้มแข็ง ปัญหาสังคมต่าง ๆ ที่มีอยู่ขณะนี้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหายาเสพติดในหมู่เยาวชน ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาโสเภณีเด็ก ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาสังคมอันเกิดจากครอบครัวแตกแยก หรือล่มสลาย จะได้รับการบรรเทาพร้อมกันไปด้วย ช่วยให้เกิดเป็นสังคมที่มีर्मเย็นเป็นสุข

การบริหารจัดการของธุรกิจชุมชน

สิวลุทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2546) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนที่จะนำไปสู่การประสบความสำเร็จได้นั้น ควรมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ค้นหาความต้องการของตลาด ธุรกิจชุมชนจะต้องทราบถึงความต้องการสินค้าและบริการของตลาด ความได้เปรียบทางด้านการผลิตหรือการแข่งขัน เพราะชุมชนแต่ละพื้นที่มีความได้เปรียบทางด้านทรัพยากรที่แตกต่างกัน นั่นคือ ชุมชนควรตระหนักว่า จะนำทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่มาผลิตสินค้าอะไร

2. เลือกวิธีการผลิตที่เหมาะสม ธุรกิจชุมชนต้องทราบว่าผู้ที่จะลงมือผลิตมีใครบ้าง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตมีใครบ้าง จึงควรให้ผู้ที่มีความสามารถนี้เป็นผู้ลงมือผลิต ให้คำแนะนำในการการผลิต ให้มีการระดมสมองของคนเหล่านี้ และยังสามารถพึ่งพาผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เช่น หน่วยงานราชการ สถาบันวิชาการต่าง ๆ นอกจากนี้ในการผลิตที่เหมาะสมของธุรกิจจะต้องคำนึงถึงปัจจัยการผลิต อันประกอบด้วยที่ดิน แรงงาน ทุนที่ใช้ในการดำเนินงาน และผู้ประกอบการ

3. กลุ่มเป้าหมาย ธุรกิจชุมชนจะต้องทราบว่าควรขายสินค้าให้กับใคร และลูกค้าจะซื้อสินค้าของเราได้อย่างไร ซึ่งลูกค้าอาจแบ่งเป็นลูกค้าในท้องถิ่นและลูกค้านอกท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับตัวสินค้าและความต้องการสินค้าจะเป็นตัวกำหนดว่าลูกค้าเป็นใคร

4. กำหนดรูปแบบที่เหมาะสม รูปแบบที่เหมาะสมของธุรกิจชุมชน แบ่งเป็น

1) กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (Informal group) คือ ไม่มีการจดทะเบียนตามกฎหมายใด ๆ มีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน แต่ไม่สามารถทำนิติกรรมในนามของกลุ่มได้ ข้อเสียของการตั้งกลุ่มแบบนี้ คือ ไม่สามารถระดมเงินทุนได้ และข้อดี คือ การบริหารงานภายในกลุ่มมีความคล่องตัว

เนื่องจากสมาชิกจะบริหารงานภายในกลุ่ม 2) กลุ่มที่เป็นทางการ (Formal group) คือ กลุ่มที่มีการจดทะเบียนตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของสหกรณ์ หรือบริษัทจำกัด ข้อเสียของการจัดตั้งกลุ่ม คือ การบริหารงานมีความซับซ้อนมากขึ้น และมีความล่าช้า ข้อดี คือ การระดมทุนสามารถทำได้รวดเร็ว

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดตั้งธุรกิจชุมชน

ในการประกอบธุรกิจชุมชนนั้น ต้องประกอบด้วยปัจจัยอย่างน้อย 6 อย่าง ได้แก่ การตลาด การจัดการทุน ข้อมูล แรงงาน และวัตถุดิบ ซึ่งหากจะพิจารณาในแต่ละปัจจัยทั้ง 6 ประการ จะพบว่าชุมชนและ/หรือกลุ่มชาวบ้านในชนบทส่วนใหญ่จะมีเพียงปัจจัยแรงงานเท่านั้น ส่วนปัจจัยอื่นจะมีลักษณะเป็นจุดอ่อนของชุมชน ดังนั้น หากภาคเอกชนต้องการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนหรือกลุ่มองค์กรชาวบ้านสามารถประกอบธุรกิจชุมชนได้ ภาคเอกชนต้องเข้าไปเสริมช่วยในลักษณะ “ร่วมทุน (Partnership)” อาทิเช่น เรื่องราคา การตลาด การจัดการ และทุน โดยการเริ่มต้นให้ชุมชนลงมือดำเนินการเป็นเจ้าของตนเอง ตั้งแต่ขั้นตอนการคิด การทำ การบริหารจัดการ และการแบ่งปันผลประโยชน์ ซึ่งจะนำไปสู่การศึกษา การเรียนรู้ตามธรรมชาติต่อไป และปัจจัยที่สำคัญและจะส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจชุมชนของกลุ่มองค์กรชาวบ้านนั้น ในลักษณะของการ “ร่วมทุน (Partnership)” โดยในการประกอบธุรกิจชุมชนต้องให้ชาวบ้านร่วมกับธุรกิจเอกชนลงมือดำเนินการ และมีภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน เนื่องจากธุรกิจชุมชนที่เกิดขึ้นจากชุมชน หรือกลุ่มชาวบ้านร่วมกับธุรกิจเอกชนดำเนินการนั้นจะเกิดขึ้นได้และมีความต่อเนื่องยั่งยืน ในขณะเดียวกันภาครัฐก็มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องการจัดเวที สร้างเงื่อนไขและสถานะที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน พร้อมทั้งเตรียมปัจจัยด้านระบบภาษี การคลังท้องถิ่น รายได้ท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นแข็งแกร่งสามารถพึ่งพาตนเองได้ สิ่งที่ภาครัฐควรทำ คือ การสร้างระบบจูงใจเพื่อให้ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมกระจายไปสู่ภูมิภาค โดยมีความสัมพันธ์กับธุรกิจชุมชน เพื่อให้อุตสาหกรรมนั้นสามารถพัฒนาชุมชนและช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของการประกอบธุรกิจของชุมชนให้เจริญและควบคู่กันไป โดยบทบาทภาครัฐก็คือ การมีมาตรการจูงใจและเกื้อกูลให้ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจชุมชน เช่น มาตรการในเรื่องการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล การขยายระยะเวลาการยกเว้นภาษีเพิ่มขึ้น (โสภณ สุภาพงษ์, 2538, หน้า 9)

ความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท (2538, หน้า 9) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชนไว้ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชน

1. ต้องรู้จักปรับเป้าหมายของธุรกิจให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง อยู่เสมอ เพื่อให้ธุรกิจอยู่รอดดีกว่าที่จะให้ธุรกิจต้องหยุดชะงัก
2. รู้จักหรือใช้วิธีการปรึกษาหารือกับผู้รู้ เพื่อหาทางออกและตัดสินใจที่ถูกต้อง
3. รู้จักปรับแผนงานให้เหมาะสมกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม
4. ไม่ควรยึดรูปแบบหรือขั้นตอนการทำงานให้เคร่งครัดเกินไป โดยเฉพาะการทำงาน ที่มีขั้นตอนมากเกินไป
5. พยายามสร้างความเชื่อถือ ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบให้มีความ มาก ๆ จะช่วยสร้าง ศรัทธาของลูกค้าเป็นอย่างดี
6. ต้องรู้จักวิธีการสร้างสัมพันธภาพอันดีในการทำงานร่วมกัน โดยการให้ทุกคนมีส่วนร่วม รับรู้ ออกความคิดเห็น และมีส่วนร่วมรับผิดชอบ
7. ต้องรู้จักการยอมรับ การให้อภัยและการให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะผู้บริหาร กิจการต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีอยู่เสมอ
8. ระมัดระวังเรื่องการวางแผนการลงทุน การใช้เงินควรขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ จากนักบริหารมืออาชีพอยู่เสมอ
9. ต้องรู้จักทำธุรกิจให้เหมือนกระแสน้ำก็เหมือนกับการผันแปรของธุรกิจ คือ ต้องรู้จัก ปรับปรุงและพัฒนาให้ทันต่อเหตุการณ์ก่อนที่จะทุกอย่างจะสายเกินไป

ความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท (2538, หน้า 10) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวของธุรกิจ ชุมชน ประกอบด้วย

1. บุคลากร โดยเฉพาะผู้บริหารมีคุณสมบัติส่วนตัวที่ไม่เหมาะสม เช่น ขาดความรู้ ในการดำเนินการ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ชอบทำงานหนัก หรือไม่ทำงานล่วงเวลา ไม่มีการยืดหยุ่น มักจะต่อต้านการเปลี่ยนแปลง นำเงินทุนของกิจการไปใช้จ่ายในกิจกรรมส่วนตัว ไม่มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ไม่รู้หน้าที่ของตน
2. ผู้บริหารกิจการไม่มีลักษณะความเป็นผู้นำ ขาดการวางแผน เนื่องจากผู้ประกอบการ มีความสามารถเฉพาะทางด้านเทคนิควิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ไม่มีความรู้ในด้านการจัดการ
3. มีเงินทุนไม่เพียงพอ
4. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ
5. ขาดข้อมูลเกี่ยวกับภาวะตลาดที่เป็นปัจจุบัน
6. ไม่ได้ทำการศึกษาวิจัยด้านเทคนิค
7. ปัญหาเกี่ยวกับคู่แข่ง

แนวคิดเรื่องวิสาหกิจชุมชน

ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน (Small and micro community enterprise-SMCE) หมายถึง การประกอบการขนาดเล็กและขนาดจิ๋ว เพื่อจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการพึ่งตนเองและความเพียงพอของครอบครัวและชุมชน ทุนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคมให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน ยังประโยชน์ให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของวิสาหกิจนั้นเป็นหลัก ทั้งยังกล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน โดยที่มีสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ทั้งด้านการผลิต การค้า และการเงิน และต้องการใช้ปัจจัยการผลิตและทรัพยากรทุกขั้นตอนเพื่อการเรียนรู้ของชุมชนให้เกิดดอกผล ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม การจัดการผลผลิต ซึ่งมีได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อการสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคมด้วย (กัญญามน อินทวาท และคณะ, 2554)

องค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2548, หน้า 2) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 7 ประการ คือ

1. ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการเอง แต่อย่างไรก็ดี คนนอกอาจมีส่วนร่วม โดยอาจมีการถือหุ้นได้ เพื่อการมีส่วนร่วม ร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือ แต่ไม่ใช่ส่วนใหญ่ ทำให้มีอำนาจในการตัดสินใจ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน ซึ่งอาจจะนำวัตถุดิบบางส่วนมาจากภายนอกได้ แต่เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด
3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชน ซึ่งมีความรู้ ภูมิปัญญา หากมีกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม เกิดความเชื่อมั่นในตัวเองก็จะริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้ โดยไม่เอาแต่ลอกเลียนแบบหรือแสวงหาสูตรสำเร็จ
4. มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานทุนที่สำคัญ เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปรับประยุกต์ให้ทันสมัยผสมผสานกับความรู้ภูมิปัญญาสากลหรือจากที่อื่น

5. มีการดำเนินการตามแบบบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ไม่ใช่ทำแบบโครงการเดี่ยว คล้ายกับปลูกพืชเดี่ยว แต่เป็นการทำแบบวนเกษตร คือ มีหลาย ๆ กิจกรรมประสานผนึกพลัง และเกื้อกูลกัน

6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจหลัก การเรียนรู้ คือ หัวใจของกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน หากไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีแต่การลอกเลียนแบบ การหาสูตรสำเร็จโดยไม่มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ หากไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีวิสาหกิจชุมชนบนฐานความรู้ แต่บนฐานความรู้สึกความอยาก ความต้องการที่สื่อในสังคมกระตุ้นให้เกิด ทำให้ความอยากกลายเป็นความจำเป็นสำหรับชีวิตไปหมด

7. มีการพึ่งพาตนเองเป็นเป้าหมาย การพึ่งพาตนเอง คือ เป้าหมายอันดับแรกและสำคัญที่สุดของวิสาหกิจชุมชน ถ้าหากผิดพลาดเป้าหมายนี้ คือ พลาด เป้าวิสาหกิจชุมชนจะกลายเป็นธุรกิจที่มีเป้าหมายที่กำไรก่อนที่จะคิดให้รอด ไม่พัฒนาเป็นขั้นตอนให้เกิดความมั่นคงก่อนที่จะก้าวไปพัฒนาธุรกิจ

การบริหารจัดการของรัฐวิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ, วิจิต นันทสุวรรณ และจ่านง แรกพิณิจ (2544, หน้า 24) ได้กล่าวถึงแนวทางในการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน มีแนวทางในการบริหารจัดการดังนี้

1. วิสาหกิจชุมชน มีฐานรากการเริ่มต้นและการดำเนินงานอยู่ที่ชุมชน เพราะครอบครัวและชุมชนเป็นหน่วยผลิตที่สร้างผลผลิตจริงของระบบเศรษฐกิจ

2. วิสาหกิจชุมชนต้องการการบริหารจัดการที่มีอิสระและสอดคล้องกับศักยภาพและการบริหารจัดการขององค์กรชุมชน จึงต้องมีรูปแบบนิติบุคคลเฉพาะไว้รับรองการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน การบริหารจัดการที่มีอิสระเป็นหลักประกันที่สำคัญที่สุดของการสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งตนเองที่เป็นจริง

3. วิสาหกิจชุมชน มีเจ้าของปัจจัยการผลิตและภูมิปัญญาเป็นเจ้าของวิสาหกิจชุมชน เพราะครอบครัวและชุมชนเป็นผู้สร้างผลผลิตและสืบทอดภูมิปัญญา จึงควรได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นการคืนสิทธิในการจัดการผลผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนพัฒนาระบบการพึ่งตนเองที่เป็นจริงขึ้น

4. วิสาหกิจชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชนวิสาหกิจชุมชนที่แท้จริงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการพึ่งตนเอง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เรียนรู้จากการจัดการทรัพยากรและผลผลิตแสวงหาและพัฒนาความรู้บนฐานความรู้ ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชน

5. วิชาหกิจชุมชน มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชน พัฒนาระบบทุน และระบบสวัสดิการของชุมชน เป็นการสร้างผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ คุณธรรม กำกับ ความสัมพันธ์กับทุกฝ่าย ไม่ใช่การฉวยโอกาส การผลิตในปริมาณมาก และการแสวงหากำไรสูงสุด

6. การพัฒนาวิชาหกิจของชุมชน สามารถดำเนินการในรูปแบบการสร้างความร่วมมือ กับองค์กรภายนอก เพราะองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นเจ้าของวิชาหกิจชุมชน ยังมีข้อจำกัดในความสามารถด้านการบริหารจัดการเป็นการสร้างความร่วมมือโดยองค์กรชุมชน หรือเครือข่ายองค์กรชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจและเป็นผู้เลือกองค์กรภายนอกเข้ามาในกระบวนการ ความร่วมมือที่เกิดขึ้น ไม่ใช่การตัดสินใจโดยหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกที่ไม่ใช่องค์กรชุมชน

7. การพัฒนาวิชาหกิจชุมชน สามารถดำเนินการในรูปแบบการร่วมทุนกับองค์กรภายนอก โดยมีทุนหลักจากการดำเนินงานจากชุมชน ในกรณีที่องค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นเจ้าของวิชาหกิจชุมชนยังมีข้อจำกัดในด้านทุน เป็นการสร้างความร่วมมือโดยองค์กรชุมชน หรือเครือข่ายชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจและเป็นการร่วมทุนระหว่างองค์กรชุมชน หรือเครือข่ายองค์กร ชุมชนกับองค์กรภายนอก โดยมีการกำหนดสัดส่วนที่เหมาะสม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดตั้งวิชาหกิจชุมชน

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2542, หน้า 124) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จและล้มเหลว ของวิชาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 9 ปัจจัยที่สำคัญ คือ

1. ปัจจัยด้านผู้นำ ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยมีลักษณะเชื่อคนมากกว่าระบบ ดังนั้น หากผู้นำเป็นที่ไว้วางใจของสมาชิก มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการนำ มีความเสียสละ เป็นต้น วิชาหกิจชุมชนก็มีโอกาสประสบความสำเร็จได้
2. ปัจจัยด้านแรงงาน แรงงานในวิชาหกิจชุมชนที่เป็นลูกจ้างส่วนใหญ่มีน้อย โดยมากเป็นประเภททำงานให้ตัวเองภายในครอบครัว ส่วนมากพบว่าเป็นแรงงานที่มีความรู้ น้อย ขาดทักษะและประสบการณ์ จึงเป็นแรงงานไร้ฝีมือ เป็นแรงงานของคนรุ่นพ่อ แม่ ปู่ ย่า เป็นสำคัญ
3. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก การเกิดขึ้น การคงอยู่ การเติบโตและยั่งยืน ของวิชาหกิจชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจของคนในชุมชน ต้องร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบ
4. ปัจจัยด้านระเบียบข้อบังคับ กล่าวคือ หากระเบียบข้อบังคับไม่อยู่บนพื้นฐาน หรือความเห็นชอบจากสมาชิก การประกอบการก็จะมีโอกาสประสบความสำเร็จได้ต่ำ
5. ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก กล่าวคือ วิชาหกิจชุมชนที่จะประสบผลสำเร็จได้ จะต้องมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกและหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์เชิงลบกับ ภายนอก

6. ปัจจัยด้านการเงิน กล่าวคือ หากวิสาหกิจชุมชนสามารถระดมเงินจากชุมชนได้เอง หรือมีเงินช่วยเหลือดอกเบี้ยต่ำ จะทำให้โอกาสที่ธุรกิจจะจัดตั้งและดำเนินการได้ดี ประสบผลสำเร็จนั้น มีความเป็นไปได้สูง

7. ปัจจัยด้านการผลิต กล่าวคือ หากวิสาหกิจชุมชนมีความได้เปรียบเชิงทรัพยากร และในเชิงทักษะ ซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น ปัจจัยด้านการผลิตเหล่านี้จะเป็นความได้เปรียบและสนับสนุน ให้ธุรกิจมีโอกาสประสบผลสำเร็จสูง

8. ปัจจัยด้านการตลาด กล่าวคือ จะต้องทราบว่าสินค้าที่ผลิตได้จะนำไปขายที่ไหน และขายอย่างไร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จเป็นกลุ่มที่มีลูกค้าที่แน่นอน มีตลาดที่แน่นอน ปัจจัยด้านการตลาดเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จและความล้มเหลวของวิสาหกิจชุมชน ตลาดจึงเป็นหัวใจ ของการผลิตเป็นตัวนำการผลิต

9. ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ ได้แก่ เรื่องระบบงาน เงิน บุคลากร และระบบตลาด จากการทบทวนแนวคิดวิสาหกิจชุมชนและธุรกิจชุมชน พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ขององค์กรชุมชน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านแรงงาน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัย ด้านระเบียบข้อบังคับ และปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลว ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านผู้บริหารกิจการขาดความเป็นผู้นำ ปัจจัยด้านเงินทุนไม่เพียงพอ ปัจจัยด้านข้อมูลทางการตลาดไม่เป็นปัจจุบัน ในการประกอบการวิสาหกิจชุมชนให้บรรลุตาม เป้าหมายได้นั้น ชุมชนจำเป็นต้องเรียนรู้วิถีคิด วิธิดำเนินงานการบริหารจัดการให้ชัดเจนก่อน แล้วประยุกต์ความรู้เหล่านั้นให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชนและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจ ชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ข้อมูลทั่วไปของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง

กองทุนหมู่บ้านหนองยาง จัดตั้งตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา โดยในความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับรากหญ้า ให้กลับกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท

กองทุนหมู่บ้านหนองยาง ได้รับจัดสรรเงินกองทุนจำนวน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2544 เปิดบัญชีที่ธนาคารออมสิน สาขาบ้านบึง เลขบัญชี 051810434186 ชื่อบัญชี กองทุนหมู่บ้านหนองยาง

1. ด้านโครงสร้างคณะกรรมการ

1.1 กองทุนหมู่บ้านหนองยาง จัดประชุมใหญ่สมาชิกกองทุน เพื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตามวาระทุก 2 ปี ประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินงานกองทุน จำนวน 15 คน ดังนี้

ประธาน	นายยุทธศักดิ์	บำเพ็ญจรศักดิ์
รองประธาน	นายอ่อน	เอมเป็ย
รองประธาน	นายคู่ย์	อ่อนมา
เลขานุการ	นายปรีดา	จำนงผล
เหรัญญิก	นางวรรณมา	สว่างไพโร
ผู้ช่วยเหรัญญิก	นางสาวมยุรี	ชัยเฉลิมพงศ์
ปฏิคม	นายวิรัช	สุขญาติ
นายทะเบียน	นางวิราวรรณ	ชื่นสุวรรณภรณ์
ฝ่ายตรวจสอบภายใน	นางสาวกชกร	ชัยเฉลิมพงศ์
ประชาสัมพันธ์	นางวัชรีย์	สุขดำรงตระกูล
ประชาสัมพันธ์	นางง้อ	อาวุธ
กรรมการ	นางสาวสุชาดา	แซ่เดียว
กรรมการ	นางหลิม	แซ่ตัน
กรรมการ	นายดุสิต	แซ่ลิ้ม
กรรมการ	นางสมพร	แซ่ลิ้ม

คณะกรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี มีบทบาทหน้าที่ตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมวดที่ 2

นอกจากนี้ กองทุนหมู่บ้านหนองยาง มีคณะกรรมการที่ปรึกษา ซึ่งมีบทบาทในการดูแล ให้คำปรึกษา แนะนำ แก่คณะกรรมการในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1. นายสมบูรณ์ หอมเอนก	พัฒนาการอำเภอบ้านบึง
2. นางวรรณณี บริบูรณ์ทรัพย์	ผู้จัดการธนาคารออมสิน
3. นางสาวศิรินทรา ดวงภา	พัฒนาการประจำตำบลหนองบอนแดง
4. นายสมิทินันท์ พงศ์เพื่อน	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองยาง
5. นายบุญเชิด นาคทิพย์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง

6. นางสาวสุนัชชนันท์ วิรัชย์ธน โขติ ผู้ตรวจสอบบัญชี

1.2 สถานที่ทำการ กองทุนหมู่บ้านหนองยาง ตั้งอยู่ที่เลขที่ 1/7 หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีระยะทางห่างจากอำเภอบ้านบึงไปทางทิศตะวันออก 8 กิโลเมตร ระยะทางห่างจากจังหวัดชลบุรี 23 กิโลเมตร

2. ด้านการบริหารจัดการ

2.1 มีบุคลากรปฏิบัติงานตามแผน กองทุนหมู่บ้านหนองยางมีการกำหนดบุคลากรตามโครงสร้างการบริหารกองทุน ซึ่งบุคลากรให้ความร่วมมือ รับผิดชอบ ด้วยความตั้งใจ เพื่อมุ่งมั่นพัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ในปี พ.ศ. 2556 นี้ ได้กำหนดบุคลากรรับผิดชอบงานส่วนต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 นายยุทธศักดิ์ บำเพ็ญจรศักดิ์ ตำแหน่ง ประธาน ปฏิบัติงานเป็นประธานในการประชุมคณะกรรมการกองทุน ดูแลประสานงาน แบ่งงานตามบทบาทหน้าที่ เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.2 นายอ้อน เอมเปีย, นายคู่ย์ อ่อนมา ตำแหน่ง รองประธาน ปฏิบัติงานในตำแหน่งรองประธาน เมื่อได้รับมอบหมาย ช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งทำหน้าที่ติดตามเร่งรัดหนี้สินกองทุน

2.1.3 นายปรีดา จำนงผล ตำแหน่ง เลขานุการ ปฏิบัติงานด้านการจัดเตรียมจัดทำเอกสาร นัดหมาย บันทึกรายงานการประชุม ดูแลประสานงานทั่วไป

2.1.4 นางวรรณภา สว่างไพโร ตำแหน่ง เภรัญญิก และนางมยุรี ชัยเฉลิมพงศ์ ตำแหน่ง ผู้ช่วยเภรัญญิก ปฏิบัติหน้าที่ในการรวบรวม จัดเก็บดูแลรักษาเงินของกองทุน ควบคุมการใช้จ่ายของกองทุนให้เป็นไปอย่างรอบคอบและเกิดประโยชน์สูงสุด

2.1.5 นายวิรัช สุขญาดี ตำแหน่ง ปฏิคม ปฏิบัติหน้าที่ในการต้อนรับอำนวยความสะดวก ดำเนินงานของคณะกรรมการ และสมาชิกกองทุน

2.1.6 นางวิราวรรณ ชื่นสุวรรณภรณ์ ตำแหน่ง นายทะเบียน ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดทำเอกสารทะเบียนเกี่ยวกับสมาชิก การจับ-การจำหน่ายสมาชิก การสรุปยอดและจัดทำบัญชีทะเบียนคุมประวัติสมาชิกกองทุน

2.1.7 นางสาวกชกร ชัยเฉลิมพงศ์ ตำแหน่ง ฝ่ายตรวจสอบภายใน ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินงานติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานของกองทุนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อรายงานสรุปผลการดำเนินงานแก่สมาชิก

2.1.8 นางวัชรภักษ์ สุขดำรงตระกูล, นางจ้อ อาวุธตำแหน่ง ประชาสัมพันธ์ ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดสื่อ เอกสารเพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิก และหน่วยงานอื่น ๆ

2.1.9 นางสาวสุชาดา แซ่เลี้ยว, นางหลิม แซ่ตัน, นายคูสิต แซ่ลิ้ม, นางสมพร แซ่ลิ้ม ตำแหน่ง กรรมการ ปฏิบัติหน้าที่ในการเข้าร่วมการประชุมและปฏิบัติงานตามที่ประธาน ได้มอบหมาย

2.1.10 คณะที่ปรึกษาของกองทุน ปฏิบัติหน้าที่ในการดูแล ให้คำปรึกษา แนะนำ แก่คณะกรรมการกองทุน ในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 กองทุนหมู่บ้านหนองยาง กำหนดแผนการปฏิบัติงานประจำปี โดยเกิดจากการร่วมประชุมวางแผนของคณะกรรมการและสมาชิก

2.3 การประชุมคณะกรรมการ

การประชุมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองยาง จัดให้มีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง หรืออาจมากกว่า 1 ครั้ง ในกรณีพิเศษ สถานที่ประชุม บ้านเลขที่ 1/7 หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง ซึ่งเป็นที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน

2.4 คณะกรรมการมีการติดตามการใช้เงินของสมาชิก

สมาชิกที่มีความประสงค์จะขอกู้เงินของกองทุนต้องยื่นความจำนงขอรับใบคำร้อง ขอกู้เงินจากคณะกรรมการ โดยวงเงินครอบครัวละไม่เกิน 20,000 บาท โดยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตามคำขอกู้

2.5 คณะกรรมการมีการติดตามช่วยเหลือ เงินรูด การชำระคืนเงินกู้

ในการกู้ยืมเงินกองทุนต้องมีสมาชิกของกองทุน จำนวน 2 คน ค้ำประกัน ผู้กู้ต้อง ชำระคืนเงินเมื่อครบกำหนด 1 ปี ชำระพร้อมดอกเบี้ย ในส่วนที่ต้องชำระหรือผิดสัญญา ผู้กู้ต้องเสีย ค่าปรับในอัตราร้อยละ 0.5 บาท/ วัน

2.6 การประชาสัมพันธ์

กองทุนหมู่บ้านบ้านหนองยางมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร โดยมีบอร์ดติดไว้หน้า สถานที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของกองทุน

2.7 การจัดทำและจัดเก็บเอกสารการเงิน บัญชี และเอกสารอื่น ๆ

กองทุนหมู่บ้านหนองยาง มีการจัดทำเอกสารและที่เก็บเอกสารต่าง ๆ อย่างเป็น ระเบียบเรียบร้อย ในการกู้เงิน ฝาก-ออม หรือการทำนิติกรรมทางการเงิน จัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ และถูกต้อง

2.8 การจัดทำงบการเงิน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองยาง วางแผนและจัดทำงบการเงินในแต่ละปี เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสมาชิก

2.9 ความโปร่งใสในการดำเนินงาน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองยาง ดำเนินการด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ การพิจารณาอนุมัติเงินกู้คณะกรรมการดำเนินการอนุมัติ โดยความเห็นชอบตามข้อมูลที่แท้จริงตามลำดับก่อน-หลังของการยื่นคำร้องขอู้ การบริหารจัดการการเงิน การบัญชี พิจารณาจัดสรรผลกำไร เพื่อปันผลให้กับสมาชิกเป็นไปตามระเบียบของกองทุน ซึ่งเมื่อปีบัญชีงบดุลประจำปีจะมีผู้ตรวจสอบบัญชีเพื่อยืนยันความถูกต้อง

3. ด้านผลการดำเนินงาน

3.1 มีการลงทุนของสมาชิกกองทุน

กองทุนหมู่บ้านหนองยาง ได้รับสมาชิกโดยมีคุณสมบัติและผู้รับรอง 2 คน ซึ่งต้องถือหุ้นร่วมกัน ในอัตราหุ้นละ 10 บาท อย่างน้อย 10 หุ้น และสมาชิกฝากเงินกับกองทุนขั้นต่ำเดือนละ 50 บาท ดอกเบี้ยและเงินปันผลให้เป็นไปตามระเบียบของกองทุน ปัจจุบันมีสมาชิก 150 คน สมาชิกกองทุนที่ต้องการกู้เงินต้องมีการฝากเงินสัจจะออมทรัพย์และถือหุ้น สมาชิกจะได้รับสมุดประจำตัวผู้ฝากเป็นหลักฐาน การปันผลกำไรจะเป็นไปตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน

3.2 สัดส่วนของสมาชิกต่อการออม

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองยางทุกคนเข้าร่วมเป็นสมาชิกสัจจะออมทรัพย์ โดยมีการขยายกลุ่มสมาชิก ซึ่งสมาชิกจะนำไปลงทุนประกอบอาชีพ มีผลสำเร็จ ทำให้สามารถชำระเงินกู้และดอกเบี้ยแก่กองทุน ในการนี้คณะกรรมการได้จัดสรรปันผลได้อย่างคุ้มค่า

3.3 งดการชำระคืนของสมาชิก

สมาชิกที่มีการกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านหนองยาง เพื่อนำไปพัฒนาอาชีพ การสร้างงานสร้างรายได้ และเพื่อลดรายจ่าย โดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาทต่อปี ชำระคืนภายใน 1 ปี

3.4 การชำระคืนเงินกู้/ ยืม/ ร่วมลงทุนของสมาชิก

สมาชิกผู้ขอู้เงินและสัจจะออมทรัพย์นั้น มีการกำหนดชำระคืนเงินกู้เป็นรายเดือน งด และปี โดยแบ่งตามประเภทของเงินกู้ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า สมาชิกทุกคนส่งเงินชำระคืนอย่างตรงเวลาตามสัญญาที่กำหนดไว้

3.5 ผลการประกอบการกองทุนหมู่บ้านหนองยาง

กองทุนหมู่บ้านหนองยาง มีผลการประกอบการตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน อยู่ในระดับที่น่าพอใจ จะเห็นได้จากการไม่มีหนี้ค้างชำระเลย เมื่อพิจารณาจากผลการประกอบการ บัญชีงบดุลจะมีผลกำไรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยมีสมาชิกกู้เงินไปลงทุนทำอาชีพ ทำให้ประสบความสำเร็จในการลงทุน เพราะมีการชำระคืนเงินกู้ตรงตามเวลา ส่งผลให้กองทุนไม่มีหนี้เสีย นอกจากนี้ได้สนับสนุนให้สมาชิกมีการออมทรัพย์กับสัจจะออมทรัพย์และให้สมาชิกกู้เงินสัจจะออมทรัพย์ใช้จ่ายตามเงื่อนไขที่กำหนด ซึ่งสมาชิกจะนำไปลงทุนประกอบอาชีพมีผลสำเร็จ ทำให้สามารถชำระคืนเงินกู้และดอกเบี้ยแก่กองทุน ในการนี้คณะกรรมการได้จัดสรรปันผลได้อย่างคุ้มค่า

3.6 การจัดสรรผลประกอบการ

คณะกรรมการดำเนินงาน ปิดบัญชีงบดุลประจำปีและพิจารณาผลกำไร จัดสรรตามระเบียบของกองทุน ดังนี้

3.6.1	ประกันความเสี่ยง	5%	2,580 บาท (ไม่เบิก)
3.6.2	เงินสมทบกองทุน	5%	2,580 บาท (ไม่เบิก)
3.6.3	เงินเฉลี่ยคืน	10%	5,160 บาท
3.6.4	เงินตอบแทนคณะกรรมการ	25%	12,900 บาท
3.6.5	เงินสวัสดิการ	40%	20,640 บาท
3.6.6	เงินสาธารณะประโยชน์	5%	2,580 บาท
3.6.7	เงินบริหารจัดการ	10%	5,160 บาท

4. ด้านการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.1 กองทุนมีการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ แก่คณะกรรมการและสมาชิกกองทุน กองทุนหมู่บ้านหนองยาง นอกจากเป็นกองทุนที่เกิดจากการบริหารด้วยความร่วมมือร่วมใจ โดยระดมสมอง เพื่อหาแนวทางการปฏิบัติ การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ระบบงาน นอกเหนือจากเอกสาร จากแหล่งเรียนรู้ เพื่อเกิดประสบการณ์ เป็นนโยบายอีกอย่างของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้ระบบการทำงานในองค์กรเป็นไปอย่างราบรื่น มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา จัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านให้สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้อย่างชัดเจน คณะกรรมการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ผลการดำเนินงานที่ถูกต้อง รวดเร็ว และตรวจสอบได้

4.2 กองทุนมีกระบวนการสร้างและพัฒนาอาชีพแก่สมาชิก

การดูแลสมาชิกที่ได้รับการจัดสรรเงินทุน เพื่อสร้างรายได้ สร้างงานใหม่ หรือนำเงินไปเป็นทุน เพื่อพัฒนาอาชีพเดิมของตนเอง โดยรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มย่อย ให้ความช่วยเหลือภายในกลุ่ม ซึ่งทำให้หมู่บ้านมีสภาพการณ์ว่างงานน้อยลง

4.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนากองทุน

สร้างความมั่นใจให้กับสมาชิกของกลุ่ม อีกประการหนึ่ง คือ การได้ใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่นในการบริหารจัดการ เนื่องจากความเชื่อถือ ความไว้วางใจของสมาชิก ซึ่งยอมรับว่าจะเกิดการพัฒนากองทุน ทำภูมิปัญญา และวิธีการค้นพบของสมาชิกเอง เช่น การทำปุ๋ยชีวภาพ เพื่อเพิ่มผลผลิตแก่งานของกลุ่ม และลดต้นทุนจากปุ๋ยเคมี โดยหันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพ

4.4 กองทุนได้รับองค์ความรู้จากภายนอก

กองทุนหมู่บ้านได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เหนือกว่ามาให้ความรู้และแนวทางการปฏิบัติสู่ความสำเร็จ เป็นการส่งเสริมระบบงานให้มีความชัดเจน ทำให้จุดมุ่งหมายของงานประสบผลสำเร็จได้อย่างง่ายดาย กองทุนหมู่บ้านหนองยางได้รับการดูแล สนับสนุน และให้คำปรึกษาจากหน่วยงานระดับอำเภอ ธนาครออมสิน และเป็นตัวแทนกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอไปร่วมประชุมสัมมนา เพื่อนำความรู้มาพัฒนากองทุนหมู่บ้าน

4.5 กองทุนมีการศึกษาคูงาน แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกันและระหว่างกองทุน

การประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นอีกกลยุทธ์หนึ่ง ถือเป็นแผนงานหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งพลังสมองที่มีแนวคิดการร่วมกันคิดหาวิธีที่ดีที่สุด เป็นประโยชน์กับระบบงานมากที่สุด สิ่งที่ต้องนำไปปฏิบัติตามแนวทาง หากเกิดปัญหาที่จะหาแนวทางแก้ไขได้ เป็นการทำงานที่อาศัยระบบกลุ่มในการร่วมกันวางแผน ร่วมคิด ร่วมใจ อันเป็นการเรียนรู้ร่วมกันนั่นเอง กองทุนหมู่บ้านหนองยางได้มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประชุมร่วม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประชุมร่วมกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านใกล้เคียง

4.6 กองทุนกับเครือข่ายระดับตำบลมีการประชุมร่วมกัน

การสร้างให้ชุมชนเข้มแข็ง ต้องสร้างความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อสร้างเครือข่าย เพื่อเพิ่มศักยภาพในการสร้างระบบงาน ได้รับแนวร่วมที่เป็นกองทุน ร่วมกันสร้างหลักการ เพื่อพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพกับหน่วยงานที่รองรับผลผลิตหรือโครงการต่าง ๆ ย่อมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง กองทุนหมู่บ้านหนองยางกับเครือข่ายในตำบลได้จัดการประชุมร่วมกัน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน และเป็นการสนับสนุนที่ไม่ได้รับโดยตรงก็ตาม ทางกองทุนเต็มใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานพัฒนาหมู่บ้าน เห็นได้จากกิจกรรม ประชาคมตามวาระต่าง ๆ ตามโอกาส เช่น ภาวะภัยแล้ง น้ำท่วม ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขกับกลุ่มงานอื่น ๆ ร่วมมิตินในการบริจาคหรือช่วยเหลือผู้ประสบภัย

4.7 กองทุนกับเครือข่ายระดับตำบลมีการกระทำกิจกรรมอื่นนอกจากการประชุม นอกจากการประชุมร่วมกันเครือข่ายระดับตำบลแล้ว กองทุนหมู่บ้านหนองยาง ยังมีส่วนร่วมรับผิดชอบดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน อาทิ การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก โดยจ่ายเป็นเงินสำรองค่าเจ็บป่วย ยานพาหนะกับสมาชิก และสนับสนุนกิจกรรมชมรม TO BE NUMBER ONE ต่อด้านยาเสพติด ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านและตำบล ร่วมรณรงค์ ในโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ ร่วมกันปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ของหมู่บ้าน

5. ด้านการรวมกลุ่มพัฒนาและการปฏิสัมพันธ์

5.1 กองทุนได้เข้ามาเป็นสมาชิกเครือข่ายระดับต่าง ๆ

กองทุนหมู่บ้านหนองยาง มีนโยบายสร้างเครือข่ายเพื่อหาความมั่นคงของการดำเนินงาน กองทุนแล้ว โดยเป็นผู้นำเครือข่ายในตำบลเพื่อรับทราบนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในกองทุนและกองทุนอื่นในตำบลด้วย ทั้งยังประสานกับเครือข่ายระดับอำเภอ เป็นการประสานเครือข่ายของทางจังหวัด อันจะทำให้วิสัยทัศน์กว้างไกล มองเห็นปัญหาแนวทางการแก้ไขได้อย่างดีที่ได้มีโอกาสได้เข้าร่วมเครือข่ายกับกลุ่มงานระดับอำเภอและระดับจังหวัด ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

5.2 มีการรวมกลุ่มกันทำอาชีพในรูปแบบเครือข่าย

กองทุนหมู่บ้านหนองยาง มีระบบการทำงานเป็นกลุ่มขึ้นมาก ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มของแม่บ้าน รวมกลุ่มกับกองทุนหมู่บ้านอื่น สร้างหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ การรวมกลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้าน เป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานที่เป็นระบบมากมาย นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาหมู่บ้านอย่างมีหลักการของกลุ่มที่มีการวางแผนเพื่อขออนุมัติการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ถือเป็นการทำงานที่มีหลักการ สมาชิกที่มีส่วนร่วมเป็นการสร้างงานโดยอาศัยเครือข่าย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เสนีย์ มานนท์ (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน ในตำบลท่าวังทอง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะโครงสร้างของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน 2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารกองทุนหมู่บ้าน โดยการใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจและการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 7 หมู่บ้าน รวม 316 คน โดยแบ่งแยกเป็น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 14 คน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 302 คน กลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณจาก Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีวิธีการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีสถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายได้ 4,001-6,000 บาท ต่อเดือน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน ในตำบล ท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมและความรู้ความเข้าใจ ในการบริหารกองทุน 2) ด้านการบริหารจัดการกองทุน 3) ด้านการกู้เงินและชำระหนี้ ซึ่งในภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน และไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในระหว่างแต่ละปัจจัย

แสงดาว น้ำฟ้า (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เทศบาลตำบลแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2) ศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เครื่องมือที่ใช้ ใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากประชาชน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิก กองทุนหมู่บ้าน จำนวน 21 กองทุน กำหนดตัวอย่างตามวิธีของทาโร ยามาเน่ กำหนดความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 จำนวน 397 คน และสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ และร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า ช่องทางการทราบนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมากที่สุด คือ จากช่องทางการประชุม ร้อยละ 56.2 ช่องทาง จากการทราบคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จากผู้นำชุมชน ร้อยละ 48.11 2) ด้านการมีส่วนร่วม ของประชาชน พบว่า มีส่วนร่วมในการประชุมเวทีประชาคม เดือนละ 1 ครั้ง ร้อยละ 46.85 มีการกู้ ปีละ 1 ครั้ง ร้อยละ 37.03 จำนวนเงินที่กู้ครั้งละ 20,000 บาทขึ้นไป 3) ด้านภาวะผู้นำ พบว่า ประธาน เคยมีการชี้แจงนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 88.16 ประธานติดตาม ปัญหาเรื่องที่เกิดขึ้นของโครงการกองทุนหมู่บ้าน ติดตามเดือนละ 1 ครั้ง ร้อยละ 56.42 4) ด้านขีดความสามารถขององค์กร พบว่า เทศบาล ๑ มีงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินการ โครงการ ๑ ร้อยละ 73.55 5) ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก พบว่า ได้รับการสนับสนุน จากหน่วยงานภายนอกมาให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน โดยได้รับการ สนับสนุนจากหน่วยงานเครือข่ายของกองทุน ๑ ร้อยละ 43.32 6) ด้านการติดตามและตรวจสอบ พบว่า การติดตามและตรวจสอบความโปร่งใสในการทำงานของคณะกรรมการโปร่งใส ร้อยละ 68.51

สุวิรัตน์ หวังผล (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ

ในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ 2) ศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ วิธีการดำเนินการวิจัย เป็นการศึกษาแบบเชิงสหสัมพันธ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นคณะกรรมการ และสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน มาตรฐานดีเยี่ยม จำนวน 6 กองทุน รวม 770 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ 264 คน ได้จากการสุ่มแบบ หลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และประสบการณ์ การเป็นสมาชิกกองทุน มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 และปัจจัยด้านความพร้อมของชุมชน ปัจจัยด้านระบบงาน และปัจจัยด้านการสนับสนุนและดูแลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีผลต่อความสำเร็จในการบริหาร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 และสามารถร่วมกันอธิบาย ความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ร้อยละ 97.1 สำหรับปัจจัยด้านระบบงาน มีความสัมพันธ์ตรงข้ามกับความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2) ด้านปัญหา พบว่า คณะกรรมการกองทุนขาดความรู้ความสามารถในการบริหารกองทุน ขาดการตรวจติดตาม ประเมินผล การให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำกองทุน ไม่มีความเป็นธรรม ไม่โปร่งใส เห็นแก่พวกพ้อง

อนิรุทธิ์ รัตนวิจิตร (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุน หมู่บ้านในเขตตำบลวังจันทร์ อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัย ที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการงานกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลวังจันทร์ อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง 2) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ในเขตตำบลวังจันทร์ จังหวัดระยอง ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 250 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง แบบง่าย โดยการทดสอบความเชื่อมั่นกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 30 คน ของกองทุนหมู่บ้าน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.78 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า 1) สมาชิกกองทุน หมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านในระดับมาก 2) สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วม ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำของกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง 4) สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ากองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลวังจันทร์ มีความสามารถในการบริหารจัดการงานกองทุนในระดับสูง 5) การประสานงานของกองทุนหมู่บ้าน มีการจัดคณะกรรมการให้บริการอำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิก 6) การตรวจสอบและติดตามผล

การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลวังจันทร์ มีการเปิดรับสมาชิกอย่างเปิดเผย การดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นการดำเนินงานที่ถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้

เดชา สุรพล (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเสียว หมู่ที่ 13 ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเสียว หมู่ที่ 13 ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยหลักของความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเสียว หมู่ที่ 13 ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นกองทุนหมุนเวียนในการสร้างงาน สร้างอาชีพ มีดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุน จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้ทราบว่าสมาชิกกองทุนบ้านเสียว หมู่ที่ 13 มีส่วนร่วมในการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อร่วมวางแผนร่วมตัดสินใจ และร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุน และพัฒนาสมาชิกได้มีโอกาสได้เสนอความคิดเห็นในการประชุมแต่ละครั้ง มีกิจกรรมให้สมาชิกเข้าร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน 2) ด้านการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเสียว หมู่ที่ 13 มีคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการ รวมทั้งการบริหารจัดการกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้านร่วมกับสมาชิกกองทุน โดยมีการจัดการประชาสัมพันธ์ในการกู้ยืมเงินอย่างต่อเนื่อง และประชาสัมพันธ์การชำระหนี้อย่างต่อเนื่อง มีการเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้การดำเนินงานกองทุนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คณะกรรมการมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างเป็นระบบ มีการประสานงานและได้รับการสนับสนุนทางวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการประชุมร่วมกันเพื่อหาแนวทางแก้ไข

อาภาสุรีย์ วงษ์ชมพู (2553) ได้ศึกษาความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษา บ้านคำแย หมู่ที่ 11 ตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน บ้านคำแย หมู่ที่ 11 ตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ในด้านการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วม และผลการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และสมาชิก เครื่องมือที่ใช้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 29 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงาน มีการวางแผน กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีการร่วมมือประสานงานทุกด้าน การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ มีเพียงพอ ประกอบกับคณะกรรมการมีองค์ความรู้ในการบริหารจัดการที่ดี มีการจัดทำระเบียบ

ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง โดยเวทีประชาคม รวมทั้งการเคารพในกติกาที่กำหนดร่วมกัน

วิริยพงษ์ เสือหาญ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน บ้านบ่อสวาย อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน บ้านบ่อสวาย อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 15 คน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 182 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์คณะกรรมการ การวิเคราะห์ได้ใช้สถิติแบบเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นต่อปัจจัยการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก และให้ความสำคัญกับการที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการจัดเวทีประชาคมของหมู่บ้านเพื่อกำหนดการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน มากที่สุด เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ การที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ของกองทุนหมู่บ้าน 2) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับด้านการวางแผน เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านการจัดการ ด้านการควบคุมติดตาม เมื่อวิเคราะห์จากทุกปัจจัยย่อยของปัจจัย การบริหารจัดการ โดยรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการให้กู้ยืมเงินกองทุน เป็นไปตามระเบียบในการพิจารณาเงินกู้ยืมอย่างเคร่งครัดและโปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ มีการจัดทำทะเบียนเอกสารบัญชีรายรับ-รายจ่ายอย่างเป็นระบบ

จินตกานต์ แสงอ่อน (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษา ตำบลสร้างนกทา อำเภอเมือง อำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อปัจจัยที่มีต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน ในเขตตำบลสร้างนกทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตำบลสร้างนกทา จำนวน 280 คน โดยการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมีค่าความเชื่อทั้งฉบับเท่ากับ 0.84 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ t-test และ F-test ผลการศึกษาพบว่า 1) คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านตำบลสร้างนกทา มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมา คือ ด้านการมีวินัยทางการเงิน ด้านการมีส่วนร่วม และด้านภาวะผู้นำ

ของผู้บริหาร 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านตำบลสร้างนกทา จำแนกเป็นรายด้านและภาพรวม พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านตำบลสร้างนกทา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อมรรัตน์ เลาถ้ำ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกองทุนหมู่บ้านในจังหวัด สุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านในจังหวัด สุรินทร์ 2) ศึกษาถึงลักษณะการบริหารกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดสุรินทร์ 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผล ต่อการบริหารกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดสุรินทร์ 4) ศึกษาถึงข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา กองทุนหมู่บ้านในจังหวัดสุรินทร์ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณสูตรของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 กองทุน การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีกำหนดสัดส่วนจากประชากรแต่ละกลุ่ม จากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีแบ่งกลุ่ม เพื่อเลือกตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และหาค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยใช้สูตรของครอนบาค จากการคำนวณ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน มากที่สุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านความรู้ในบทบาทและหน้าที่ และด้านการรับรู้ข่าวสาร ตามลำดับ ลักษณะการบริหารงานในกองทุนหมู่บ้าน มากที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการกองทุน ด้านโครงสร้างกองทุน และด้านผลการดำเนินงาน ตามลำดับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกองทุน หมู่บ้าน ได้แก่ เพศ ตำแหน่งในกองทุนหมู่บ้าน จำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน วาระในการดำรง ตำแหน่ง ด้านการรับรู้ข่าวสาร และด้านการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ ส่วนปัจจัยที่ไม่ส่งผล ต่อการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ การประกอบอาชีพ รายได้ เฉลี่ยต่อเดือน ปัจจัยด้านความรู้ในบทบาทและหน้าที่ และด้านภาวะผู้นำของคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้าน สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 96.4

สุพิชญา โมระโส (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับ ความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในเขตอำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 265 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ วิทยทางการเงิน การกู้ยืมและการชำระหนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และความสามารถในการบริหารจัดการงานกองทุนหมู่บ้าน 2) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัจจัยด้านความพร้อมของชุมชน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านการตรวจสอบและติดตามผล มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญระดับ 0.05 และสามารถร่วมกันอธิบายความสำเร็จในการดำเนินงานได้ร้อยละ 97.1

ตารางที่ 1 สรุปปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน

งานวิจัย	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
เสนีย์ มานนท์ (2551)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและความรู้ความเข้าใจในการบริหารกองทุน 2. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการกองทุน 3. ด้านการกู้เงินและชำระหนี้
แสงดาว น้ำฟ้า (2551)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยด้านความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน
สุวิรัตน์ หวังผล (2551)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยส่วนบุคคล (ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และประสบการณ์การเป็นสมาชิกกองทุน ฯ) 2. ปัจจัยด้านความพร้อมของชุมชน 3. ปัจจัยด้านระบบงาน 4. ปัจจัยด้านการสนับสนุนและดูแลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ
อนิรุทธิ์ รัตนวิจิตร (2551)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน 2. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก 3. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 4. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงานกองทุน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

งานวิจัย	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
อภาสุริย์ วงษ์ชมพู (2553)	<ol style="list-style-type: none"> 5. ปัจจัยด้านการประสานงาน 6. ปัจจัยด้านการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงาน <ol style="list-style-type: none"> 1. มีการวางแผนกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน 2. มีการร่วมมือประสานงานทุกด้าน 3. การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ 4. คณะกรรมการมีองค์ความรู้ในการบริหารจัดการที่ดี 5. มีการจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์
เดชา สุรพล (2553)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุน 2. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
วิริยพงษ์ เสือหาญ (2554)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม 2. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ
จินตกานต์ แสงอ่อน (2554)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ 2. ปัจจัยด้านการมีวินัยทางการเงิน 3. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม 4. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร
อมรรัตน์ เลาล้ำ (2556)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านความรู้ในบทบาทและหน้าที่ และด้านการรับรู้ข่าวสาร 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ เพศ ตำแหน่งในกองทุนหมู่บ้าน จำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน วาระในการดำรงตำแหน่ง ด้านการรับรู้ข่าวสาร และด้านการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ
สุพิชญา โมระโส (2557)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยด้านความพร้อมของชุมชน 2. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม 3. ปัจจัยด้านการตรวจสอบและติดตามผล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เรื่องปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ
6. เสนอผลการแปลผล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีคณะกรรมการจำนวน 15 คน สมาชิกจำนวน 135 คน รวมจำนวน 150 คน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านบึง, 2558)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบปฐมภูมิ (Primary data) คือ การเก็บแบบสอบถามโดยตรงจากประชากร ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากเอกสารที่มีอยู่ของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พร้อมนี้ได้ทำการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมกับสภาพองค์การและบุคลากรในกองทุนหมู่บ้าน ฯ โดยการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งศึกษาข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารวิชาการ เอกสารทางราชการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดแล้วแปลงเป็นคำถามแบบปลายปิด (Close ended question) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และสถานะ เป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน หนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ในด้านต่าง ๆ จำนวน 33 ข้อ ดังนี้

1. ด้านผู้นำ	จำนวน 7 ข้อ
2. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก	จำนวน 3 ข้อ
3. ด้านระเบียบข้อบังคับ	จำนวน 3 ข้อ
4. ด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	จำนวน 4 ข้อ
5. ด้านการเงิน	จำนวน 4 ข้อ
6. ด้านการผลิต	จำนวน 3 ข้อ
7. ด้านการตลาด	จำนวน 4 ข้อ
8. ด้านการบริหารและการจัดการ	จำนวน 5 ข้อ

โดยใช้มาตรวัดแบบประมาณค่า โดยกำหนดน้ำหนักคะแนน เพื่อทราบความคิดเห็นที่แท้จริง โดยการกำหนดค่าคะแนนของความคิดเห็น ทั้ง 4 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	4 คะแนน
มาก	ให้คะแนน	3 คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1 คะแนน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องปัจจัยแห่งความสำเร็จของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จของคณะกรรมการและสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์

ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่นและครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้
ทุกประการ แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน
ได้แก่

3.1 นางอมรพันธ์ ชูติเนตร นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

3.2 นางสาวปราณี รัตนธำรง เจ้าหน้าที่สำนักงานกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมืองแห่งชาติ

3.3 นายยุทธศักดิ์ บำเพ็ญจรศักดิ์ ประธานกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ 3
ตำบลหนองบอนแดง

เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง
ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์

4. ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out)
กับคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง
จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือค่า
ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม แบบ Cronbach ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.837
จึงจะถือได้ว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น และสามารถนำไปศึกษากับประชากรได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็น
แนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาตามกรอบแนวความคิดในการวิจัย โดยผู้วิจัย
ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณด้วยตนเอง โดยเตรียมแบบสอบถาม
ที่มีความถูกต้องสมบูรณ์แล้ว

2. ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ คณะกรรมการและสมาชิก
กองทุนหมู่บ้านหนองยาง จำนวน 150 คน

3. เก็บรวบรวมข้อมูล คัดเลือก และจำแนกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ ครบถ้วน

4. นำแบบสอบถามไปประมวลผล ลงรหัสข้อมูลแบบสอบถามในเครื่องคอมพิวเตอร์
จากนั้นทำการวิเคราะห์ผลจากข้อมูลในแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย
ในการประมวลผลค่าทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ

1. อธิบายข้อมูลส่วนบุคคลของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequencies)

2. อธิบายปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้บรรยายถึงลักษณะของข้อมูลด้านการเงิน ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการบริหาร และการจัดการ ด้านแรงงาน แรงงาน ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านระเบียบข้อบังคับ ด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

เกณฑ์การแปลผล

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของผลระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เป็น 4 ระดับ โดยพิจารณาจากการหาค่าอันตรภาคชั้นในการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นที่ต้องการ}} \\ &= \frac{4-1}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

จากผลที่ได้ ค่าอันตรภาคชั้น เท่ากับ 0.75 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดค่าเฉลี่ยของระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เท่ากับ 0.75 และกำหนดเกณฑ์ในการแปลผล เป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย	ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จ
3.26-4.00	มีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีความสำคัญมากที่สุด
2.51-3.25	มีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีความสำคัญมาก
1.76-2.50	มีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีความสำคัญน้อย
1.00-1.75	มีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีความสำคัญน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย “ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยการเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน 150 คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละของคณะกรรมการและสมาชิก จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล (N = 150)

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	63	42.00
หญิง	87	58.00
อายุ		
ไม่เกิน 20 ปี	1	0.67
21-30 ปี	8	5.33
31-40 ปี	27	18.00
41-50 ปี	54	36.00
มากกว่า 50 ปี	60	40.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	104	69.33
มัธยมตอนต้น	33	22.00
มัธยมตอนปลาย	6	4.00
อนุปริญญา	2	1.33
ปริญญาตรี	3	2.00
สูงกว่าปริญญาตรี	2	1.33
รายได้ต่อเดือน		
ไม่เกิน 5,000 บาท	12	8.00
5,001-10,000 บาท	96	64.00
10,001-15,000 บาท	25	16.67
15,001-20,000 บาท	8	5.33
มากกว่า 20,000 บาท	9	6.00
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก		
น้อยกว่า 1 ปี	4	2.67
1-5 ปี	64	42.67
6-10 ปี	50	33.33
มากกว่า 10 ปี	32	21.33

จากตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของคณะกรรมการและสมาชิก จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า มากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 58.00) มีอายุอยู่ในช่วงอายุมากกว่า 50 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 40.00) รองลงมา เป็นอายุในช่วงระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 36.00) และช่วงอายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 18.00) ตามลำดับ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 69.33) รองลงมา จบการศึกษาระดับมัธยมต้น (ร้อยละ 22.00) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 4.00) ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่รายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท (ร้อยละ 64.00) รองลงมา รายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท (ร้อยละ 16.67) และรายได้ต่อเดือน ไม่เกิน 5,000 บาท (ร้อยละ 8.00) ตามลำดับ

และระยะเวลาการเป็นสมาชิก 1-5 ปี (ร้อยละ 42.67) รองลงมา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก 6-10 ปี (ร้อยละ 33.33) และระยะเวลาการเป็นสมาชิกมากกว่า 10 ปี (ร้อยละ 21.33) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จกองทุนหมู่บ้าน หนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ
กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	μ	SD	แปลความ
1. ด้านผู้นำ	3.38	0.41	มากที่สุด
2. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก	3.53	0.45	มากที่สุด
3. ด้านระเบียบข้อบังคับ	3.41	0.45	มากที่สุด
4. ด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	3.41	0.43	มากที่สุด
5. ด้านการเงิน	3.56	0.45	มากที่สุด
6. ด้านการผลิต	3.45	0.43	มากที่สุด
7. ด้านการตลาด	3.57	0.45	มากที่สุด
8. ด้านการบริหารจัดการ	3.58	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 คณะกรรมการและสมาชิกมีความคิดเห็นว่าทุกปัจจัยเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยพบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมา คือ ด้านการตลาด และด้านการเงิน ส่วนด้านผู้นำเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ
กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
ด้านผู้นำ

ด้านผู้นำ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ				μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. คณะกรรมการมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจ ชุมชน	54 (36.00)	94 (62.67)	2 (1.33)	-	3.35	0.50	มากที่สุด	
2. คณะกรรมการได้รับ การฝึกอบรม การจัดทำบัญชี อย่างต่อเนื่อง	51 (34.00)	97 (64.67)	2 (1.33)	-	3.33	0.50	มากที่สุด	
3. คณะกรรมการมีความร่วมมือ ในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชน	66 (44.00)	84 (56.00)	-	-	3.44	0.50	มากที่สุด	
4. คณะกรรมการมีความสามารถ ในการแก้ปัญหาและกล้าตัดสินใจ	52 (34.67)	98 (65.33)	-	-	3.35	0.48	มากที่สุด	
5. คณะกรรมการยอมรับฟัง ข้อคิดเห็นของผู้อื่น	60 (40.00)	90 (60.00)	-	-	3.40	0.49	มากที่สุด	
6. คณะกรรมการมีความเข้าใจ ในระเบียบข้อบังคับกองทุน หมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชน	59 (39.33)	90 (60.00)	1 (0.67)	-	3.39	0.50	มากที่สุด	
7. คณะกรรมการปฏิบัติตาม บทบาทหน้าที่ของตนเอง	57 (38.00)	93 (62.00)	-	-	3.38	0.49	มากที่สุด	
ภาพรวม					3.38	0.41	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4 คณะกรรมการและสมาชิกมีความคิดเห็นว่าทุกข้อเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่าการที่คณะกรรมการมีความร่วมมือในการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุด รองลงมา คือ คณะกรรมการยอมรับฟังข้อคิดเห็นของผู้อื่น และคณะกรรมการมีความเข้าใจในระเบียบ ข้อบังคับ กองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชน ส่วนคณะกรรมการได้รับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จน้อยที่สุด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ
กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก

ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ				μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนด ระเบียบข้อบังคับของกองทุน หมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชน	77 (51.33)	72 (48.00)	1 (0.67)	-	3.51	0.51	มากที่สุด	
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนร่วมประชุมใหญ่ สามัญประจำปี	80 (53.33)	68 (45.33)	2 (1.33)	-	3.52	0.53	มากที่สุด	
3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนมีการนำข่าวสาร ไปสื่งที่โรงสีชุมชน	84 (56.00)	65 (43.33)	1 (0.67)	-	3.55	0.51	มากที่สุด	
	ภาพรวม				3.53	0.45	มากที่สุด	

จากตารางที่ 5 คณะกรรมการและสมาชิกมีความคิดเห็นว่าทุกข้อเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จมีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนมีการนำข่าวสารไปสื่งที่โรงสีชุมชนเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุด รองลงมา คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี และสมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชน

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ
กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
ด้านระเบียบข้อบังคับ

ด้านระเบียบข้อบังคับ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ				μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ระเบียบข้อบังคับ ฯ กำหนด บทบาทของคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนไว้ อย่างชัดเจน	61 (40.67)	89 (59.33)	-	-	3.41	0.49	มากที่สุด	
2. ระเบียบ ข้อบังคับ ฯ กำหนด บทบาทของคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนไว้ อย่างชัดเจน	61 (40.67)	89 (59.33)	-	-	3.41	0.49	มากที่สุด	
3. ระเบียบข้อบังคับของกองทุน หมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชน เป็นที่ยอมรับของสมาชิก	62 (41.33)	87 (58.00)	1 (0.67)	-	3.41	0.51	มากที่สุด	
4. มีการกำหนดคุณสมบัติ ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนไว้อย่างชัดเจน	61 (40.67)	89 (59.33)	-	-	3.41	0.49	มากที่สุด	
ภาพรวม					3.41	0.45	มากที่สุด	

จากตารางที่ 6 คณะกรรมการและสมาชิกมีความคิดเห็นว่าทุกข้อเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ
มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันทุกข้อ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ
กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
ด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

ด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ				μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. การได้รับการสนับสนุน การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนจากหน่วยงาน ของภาครัฐ	67 (44.67)	81 (54.00)	2 (1.33)	-	3.43	0.52	มากที่สุด	
2. การที่ธนาคารออมสินเข้ามา ให้ความรู้แก่คณะกรรมการในเรื่อง การจัดทำบัญชี	55 (36.67)	95 (63.33)	-	-	3.37	0.48	มากที่สุด	
3. การศึกษาดูงานกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนที่ประสบ ความสำเร็จเป็นประจำทุกปี	65 (43.33)	85 (56.67)	-	-	3.43	0.50	มากที่สุด	
4. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ กองทุนหมู่บ้านอื่นและวิสาหกิจ ชุมชนอื่นในหมู่บ้าน	60 (40.00)	89 (59.33)	1 (0.67)	-	3.93	0.50	มากที่สุด	
	ภาพรวม				3.41	0.43	มากที่สุด	

จากตารางที่ 7 คณะกรรมการและสมาชิกมีความคิดเห็นว่าทุกข้อเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่าการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกองทุนหมู่บ้านอื่น และวิสาหกิจชุมชนในหมู่บ้านเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุด รองลงมา คือ การได้รับการสนับสนุน การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนจากหน่วยงานของรัฐ และการศึกษาดูงาน กองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จเป็นประจำทุกปี ส่วนการที่ธนาคารออมสิน เข้ามาให้ความรู้แก่คณะกรรมการในเรื่องการจัดทำบัญชีเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จน้อยที่สุด

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ
กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
ด้านการเงิน

ด้านการเงิน	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ				μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. กองทุนหมู่บ้าน ฯ มีเงินปล่อยกู้ เพียงพอต่อความต้องการ ของสมาชิก	92 (61.33)	56 (37.33)	2 (1.33)	-	3.60	0.52	มากที่สุด	
2. การกำหนดวงเงินในการปล่อยกู้ มีความเหมาะสม	81 (54.00)	67 (44.67)	2 (1.33)	-	3.53	0.53	มากที่สุด	
3. การเฉลี่ยเงินปันผลคืนให้กับ สมาชิกเพียงพอ ถูกต้อง และรวดเร็ว	88 (58.67)	62 (41.33)	-	-	3.59	0.49	มากที่สุด	
4. การนำผลกำไร ในการดำเนินงานสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์	79 (52.67)	70 (46.67)	1 (0.67)	-	3.52	0.51	มากที่สุด	
	ภาพรวม				3.56	0.45	มากที่สุด	

จากตารางที่ 8 คณะกรรมการและสมาชิกมีความคิดเห็นว่าทุกข้อเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่ากองทุนหมู่บ้าน ฯ มีเงินปล่อยกู้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุด รองลงมา คือ การเฉลี่ยเงินปันผลคืนให้กับสมาชิกเพียงพอ ถูกต้อง และรวดเร็ว และการกำหนดวงเงินในการปล่อยกู้มีความเหมาะสม ส่วนการนำผลกำไรในการดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จน้อยที่สุด

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ
กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
ด้านการผลิต

ด้านการผลิต	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ				μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. การผลิตข่าวสารได้ทันเวลา ที่กำหนดที่มีลูกค้าต้องการ	86 (57.33)	64 (42.67)	-	-	3.57	0.50	มากที่สุด	
2. ผลិតภัณฑ์ได้รับการรับรอง คุณภาพ อย.	59 (39.33)	90 (60.00)	1 (0.67)	-	3.39	0.50	มากที่สุด	
3. การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย มาใช้ทำให้ผลิตสินค้าได้อย่าง ต่อเนื่อง	60 (40.00)	87 (58.00)	3 (2.00)	-	3.38	0.53	มากที่สุด	
ภาพรวม					3.45	0.43	มากที่สุด	

จากตารางที่ 9 คณะกรรมการและสมาชิกมีความคิดเห็นว่าทุกข้อเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่าการผลิตข่าวสารได้ทันเวลาที่กำหนดที่มีลูกค้าต้องการ เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงที่สุด รองลงมา คือ ผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองคุณภาพ อย. และการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ทำให้ผลิตสินค้าได้อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ
กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
ด้านการตลาด

ด้านการตลาด	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ				μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. การจำหน่ายสินค้าโดยไม่ผ่าน ผู้ค้าคนกลาง	92 (61.33)	57 (38.00)	1 (0.67)	-	3.61	0.50	มากที่สุด	
2. การกำหนดราคาของสินค้าไว้ อย่างชัดเจน และถูกต้อง	86 (57.33)	64 (42.67)	-	-	3.57	0.50	มากที่สุด	
3. การลงทะเบียน OTOP เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่าย	80 (53.33)	70 (46.67)	-	-	3.53	0.50	มากที่สุด	
4. มีช่องทางการจำหน่ายสินค้า เพิ่มขึ้น เช่น ตลาดเกษตร ตลาดนัด ชุมชน	87 (58.00)	61 (40.67)	2 (1.33)	-	3.57	0.52	มากที่สุด	
ภาพรวม					3.57	0.45	มากที่สุด	

จากตารางที่ 10 คณะกรรมการและสมาชิกมีความคิดเห็นว่าทุกข้อเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่าการจำหน่ายสินค้าโดยไม่ผ่านผู้ค้าคนกลางเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุด รองลงมา คือ การมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้น เช่น ตลาดเกษตร ตลาดนัดชุมชน และการกำหนดราคาของสินค้าไว้อย่างชัดเจนและถูกต้อง ส่วนการลงทะเบียน OTOP เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จน้อยที่สุด

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ กองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ				μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. การรับเงินสัจจะตรงตามวันที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับ	91 (60.67)	58 (38.67)	1 (0.67)	-	3.60	0.51	มากที่สุด	
2. การปล่อยเงินกู้ตรงตามวันที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับ	91 (60.67)	57 (38.00)	2 (1.33)	-	3.59	0.53	มากที่สุด	
3. การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก มีความสะดวก รวดเร็ว	88 (58.67)	61 (40.67)	1 (0.67)	-	3.58	0.51	มากที่สุด	
4. การจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ และสามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้	87 (58.00)	62 (41.33)	1 (0.67)	-	3.57	0.51	มากที่สุด	
5. การติดตามผลการดำเนินงาน อย่างสม่ำเสมอ	88 (58.67)	60 (40.00)	2 (1.33)	-	3.57	0.52	มากที่สุด	
ภาพรวม					3.58	0.47	มากที่สุด	

จากตารางที่ 11 คณะกรรมการและสมาชิกมีความคิดเห็นว่าทุกข้อเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่าการรับเงินสัจจะตรงตามวันที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุด รองลงมา คือ การปล่อยกู้ตรงตามวันที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบ ข้อบังคับ และการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก มีความสะดวก รวดเร็ว ส่วนการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบและสามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้เป็นปัจจัยที่มีผลแห่งความสำเร็จน้อยที่สุด

ตารางที่ 12 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง
อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี อันดับที่ 1-5

อันดับ	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	ด้าน	ค่าเฉลี่ย
1	การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกองทุนหมู่บ้านอื่นและวิสาหกิจชุมชนอื่นในหมู่บ้าน	ด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	3.93
2	การจำหน่ายสินค้าโดยไม่ผ่านผู้ค้าคนกลาง	ด้านการตลาด	3.61
3	กองทุนหมู่บ้าน ฯ มีเงินปล่อยกู้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก	ด้านการเงิน	3.60
4	การรับเงินสัจจะตรงตามวันที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบ ข้อบังคับ	ด้านการบริหารจัดการ	3.60
5	การปล่อยเงินกู้ตรงตามวันที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับ	ด้านการบริหารจัดการ	3.59

จากตารางที่ 12 พบว่าเมื่อพิจารณาปัจจัยแห่งความสำเร็จ 5 อันดับแรก พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุด คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกองทุนหมู่บ้านอื่นและวิสาหกิจชุมชนอื่นในหมู่บ้าน การจำหน่ายสินค้าโดยไม่ผ่านผู้ค้าคนกลาง กองทุนหมู่บ้าน ฯ มีเงินปล่อยกู้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก การรับเงินสัจจะตรงตามวันที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบ ข้อบังคับ และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนมีการนำข่าวสารไปสี่ที่โรงสีชุมชน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ประชากรที่ใช้ คือ คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองยาง ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองยาง ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน 150 คน ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี และจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท และระยะเวลาการเป็นสมาชิก 1-5 ปี มากที่สุด

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการและสมาชิกคิดว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของความคิดเห็นพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ คือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการตลาด และด้านการเงิน ส่วนด้านผู้นำเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านผู้นำ พบว่า คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองยาง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองยาง ฯ เห็นว่าความร่วมมือในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุด รองลงมา คือ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับ กองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชน ส่วนการได้รับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จน้อยที่สุด

2. ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก การที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนมีการนำข่าวสารไปที่ที่โรงสีชุมชนเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุด รองลงมา คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี และสมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จน้อยที่สุด

3. ด้านระเบียบข้อบังคับ พบว่า ระเบียบข้อบังคับ ฯ กำหนดบทบาทของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนไว้อย่างชัดเจนเป็นที่ยอมรับของสมาชิกและมีการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนไว้อย่างชัดเจนเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จอันดับสูงสุด

4. ด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก พบว่า การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกองทุนหมู่บ้านอื่นและวิสาหกิจชุมชนในหมู่บ้านเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุด รองลงมา คือ การได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนจากหน่วยงานของรัฐ และการศึกษาดูงานกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จเป็นประจำทุกปี ส่วนการที่ธนาคารออมสินเข้ามาให้ความรู้แก่คณะกรรมการในเรื่องการจัดทำบัญชีเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จน้อยที่สุด

5. ด้านการเงิน พบว่า การที่กองทุนหมู่บ้าน ฯ มีเงินปล่อยกู้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุด รองลงมา คือ การเฉลี่ยเงินปันผลคืนให้กับสมาชิกเพียงพอ ถูกต้อง และรวดเร็ว และการกำหนดวงเงินในการปล่อยกู้มีความเหมาะสม ส่วนการนำผลกำไรในการดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จน้อยที่สุด

6. ด้านการผลิต พบว่า การผลิตข้าวสารได้ทันเวลาที่กำหนดที่มีลูกค้าต้องการเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุด รองลงมา คือ ผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองคุณภาพ อบ. และการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ทำให้ผลิตสินค้าได้อย่างต่อเนื่องเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จน้อยที่สุด

7. ด้านการตลาด พบว่า การจำหน่ายสินค้าโดยไม่ผ่านผู้ค้าคนกลางเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุด รองลงมา คือ การมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้น เช่น ตลาดเกษตร ตลาดนัดชุมชน และการกำหนดราคาของสินค้าไว้อย่างชัดเจนและถูกต้อง ส่วนการลงทะเบียน OTOP เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จน้อยที่สุด

8. ด้านการบริหารจัดการ พบว่า การรับเงินตั้งจะตรงตามวันที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุด รองลงมา คือ การปล่อยกู้ตรงตามวันที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบ ข้อบังคับ และการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก มีความสะดวก รวดเร็ว ส่วนการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบและสามารถเปิดเผยต่อสาธารณะชนได้เป็นปัจจัยที่มีผลแห่งความสำเร็จน้อยที่สุด

9. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ 5 อันดับแรก คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกองทุนหมู่บ้านอื่นและวิสาหกิจชุมชนอื่นในหมู่บ้าน การจำหน่ายสินค้าโดยไม่ผ่านผู้ค้าคนกลางกองทุนหมู่บ้าน ฯ มีเงินปล่อยกู้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก การรับเงินตั้งจะตรงตามวันที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบ ข้อบังคับ และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนมีการนำข้าวสารไปสีที่โรงสีชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มุ่งศึกษาประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็นของคณะกรรมการและสมาชิกต่อปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง ใน 8 ด้าน คือ ด้านผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านระเบียบข้อบังคับ ด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ด้านการเงิน ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งผลการศึกษา คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองยางมีความคิดเห็นต่อปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง ๑ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านการบริหารจัดการเป็นด้านที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับจินตกานต์ แสงอ่อน (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษา ตำบลสร้างนงทา อำเภอมือง อำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการศึกษาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ สำหรับปัจจัยแห่งความสำเร็จ 5 อันดับแรก ได้แก่ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกองทุนหมู่บ้านอื่น และวิสาหกิจชุมชนอื่นในหมู่บ้าน การจำหน่ายสินค้าโดยไม่ผ่านผู้ค้าคนกลาง กองทุนหมู่บ้าน ๑ มีเงินปล่อยกู้เพียงต่อความต้องการของสมาชิก การรับเงินสัจจะตรงตามวันที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับ และสมาชิกกองทุน ๑ และวิสาหกิจชุมชนมีการนำข่าวสารไปตีที่โรงสีชุมชน โดยซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกองทุนหมู่บ้านอื่นและวิสาหกิจชุมชนอื่นในหมู่บ้าน เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองยาง ๑ ให้ความสำคัญในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และวิสาหกิจชุมชนเป็นอย่างมาก มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านกับกองทุนอื่น มีการศึกษาดูงานการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและวิสาหกิจชุมชนอื่น เพื่อเป็นการทราบความก้าวหน้า รวมถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน ทำให้การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านไม่หยุดชะงัก สามารถบริหารงานได้อย่างราบรื่น

2. การจำหน่ายสินค้าโดยไม่ผ่านผู้ค้าคนกลาง คณะกรรมการและสมาชิกนำข่าวสารที่ได้จากการตีจากโรงสีข้าววิสาหกิจชุมชนและใส่ในบรรจุภัณฑ์ขายให้กับผู้บริโภคโดยตรง โดยไม่ผ่านผู้ค้าคนกลาง ทำให้เกิดผลกำไร และผลกำไรที่ได้นำมาเฉลี่ยคืนเป็นเงินปันผลให้แก่คณะกรรมการและสมาชิก สร้างรายได้ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจต่อตนเองและชุมชน

3. กองทุนหมู่บ้าน ๑ มีเงินปล่อยกู้เพียงต่อความต้องการของสมาชิก กองทุนหมู่บ้านหนองยาง ๑ มีผลการดำเนินการอยู่ในระดับดี โดยมีการเพิ่มทุนระยะที่ 2 และระยะที่ 3 ทำให้มีเงินทุนในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น และสามารถปล่อยกู้ได้ตรงความต้องการของสมาชิก

กองทุนหมู่บ้านหนองยาง ฯ ตลอดจนมีการสนับสนุนจากรัฐบาลภายใต้ นโยบาย โครงการเพิ่มศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชนเมืองภายใต้มาตรการสนับสนุนและพัฒนากองทุนหมู่บ้านได้มีมติเห็นชอบในหลักการตามที่กระทรวงการคลังเสนอมาตรการ เพื่อการสนับสนุนและพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีความเข้มแข็งให้สามารถขยายกิจการได้ โดยมาตรการดังกล่าว ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และธนาคารออมสิน ได้สนับสนุนสินเชื่อให้กับกองทุนหมู่บ้านที่ผ่านการประเมินศักยภาพการดำเนินงานและมีผลการประเมินในระดับดีมาก และระดับดี โดยปลอดดอกเบี้ย 2 ปี

4. การรับเงินสัจจะตรงตามวันที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบ ข้อบังคับ กองทุนหมู่บ้านหนองยาง ฯ มีการลงมติร่วมกันของคณะกรรมการและสมาชิก ในการกำหนดวันที่ 8 ของทุกเดือน เป็นวันรับเงินสัจจะกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สะดวก และรวดเร็ว ทั้งคณะกรรมการและสมาชิกที่จะมาส่งเงินสัจจะ เพื่อเป็นการสร้างระเบียบวินัย เคารพในข้อตกลง ความรับผิดชอบให้แก่สมาชิก ทำให้มีระบบในการบริหารจัดการเพิ่มขึ้น

5. สมาชิกกองทุน ฯ และวิสาหกิจชุมชนมีการนำข้าวสาร ไปสีที่โรงสีชุมชน คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองยาง ฯ มีการนำข้าวเปลือกที่ได้จากการเก็บเกี่ยว หลังจากตากให้แห้งแล้วนำมาฝากสีที่โรงสีชุมชน นำแลกเปลี่ยนรับไว้ที่โรงสี ซึ่งเป็นข้อตกลงกับทางโรงสี โดยไม่มีค่าใช้จ่ายในการสีข้าว และคณะกรรมการนำแลกเปลี่ยนที่ได้ไว้จำหน่าย เพื่อนำเงินที่ได้ปันผลเฉลี่ยคืนให้แก่คณะกรรมการและสมาชิก ซึ่งเป็นการปลูกจิตสำนึกให้กับสมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและวิสาหกิจชุมชน และเป็นการเพิ่มมูลค่าข้าวให้กับคนในหมู่บ้าน แทนที่จะขายข้าวเปลือกเป็นกระสอบ นำมาแป็คใส่ถุงขายเป็นข้าวสาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะนำเชิงนโยบาย

จากการศึกษาพบว่า กระบวนการมีส่วนร่วม เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความรู้ การเสนอแนะ การเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการ และสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้กองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จ ดังนั้น ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ ในการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน มีการประสานงานกับองค์กรภายนอก และนำกระบวนการมีส่วนร่วมดังกล่าว นำมาเป็นนโยบายที่สำคัญในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. จากการศึกษาพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ฯ ได้รับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง ความคิดเห็นโดยรวมของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองยาง ฯ เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จอันดับสุดท้ายของด้านผู้นำ เนื่องจากคณะกรรมการได้รับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีไม่ครบทุกคน การฝึกอบรมในแต่ละโครงการให้มีการส่งตัวแทนเข้ารับการอบรม 1-2 คนเท่านั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่าให้คณะกรรมการควรเขียน โครงการเสนอของบประมาณ เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีมาฝึกอบรมการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านจากสำนักงานกองทุนหมู่บ้านแห่งชาติ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการจัดทำงบการเงินในแต่ละปี

2. จากการศึกษาพบว่า การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้น คณะกรรมการต้องประสานงานทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุนด้านวิชาการ ด้านการประกอบอาชีพแก่คณะกรรมการและสมาชิกอย่างน้อยปีละสองครั้ง เพื่อนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินงาน และการประกอบอาชีพ

3. จากการศึกษาพบว่า ธนาคารออมสินเข้ามาให้ความรู้แก่คณะกรรมการในเรื่องของการจัดทำบัญชี เนื่องจากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านต้องมีการปิดงบการเงินเป็นประจำทุกปี ทางธนาคารออมสินจัดการฝึกอบรมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของกองทุนหมู่บ้าน ฯ ต้องส่งตัวแทนของกองทุนหมู่บ้าน ฯ ไปฝึกอบรม ซึ่งบางครั้งตัวแทนที่ไปฝึกอบรมไม่สามารถกลับมาอธิบายให้คณะกรรมการท่านอื่น ๆ เข้าใจได้ แนวทางแก้ไข คณะกรรมการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากผู้มีความรู้ด้านการจัดทำบัญชี เพื่อฝึกฝนการทำบัญชี การปิดงบการเงิน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้

4. เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านหนองยาง ฯ มีการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับตามแนวทางระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ตลอดจนการกำหนดระเบียบและการแก้ไข ส่วนใหญ่เป็นการประชุมคณะกรรมการและแจ้งให้สมาชิกทราบในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี สมาชิกจึงมีส่วนร่วมน้อยในการกำหนดระเบียบ การประชุมแก้ไขระเบียบในครั้งต่อไป ให้ตัวแทนสมาชิกในแต่ละครัวเรือนเข้าร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขหรือปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

จากการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ แต่เพื่อการได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น ควรเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากกว่าแบบสอบถาม และมีข้อจำกัด

ในด้านเวลา ทำให้การจัดเก็บข้อมูลไม่สมบูรณ์ ไม่ครอบคลุมทุกระบวนการ ผู้วิจัยเห็นว่าในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษา

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดใกล้เคียง เพื่อนำมาเปรียบเทียบและสามารถนำมาสรุปผลเพื่ออธิบายได้ดีขึ้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยบทบาทของคณะกรรมการที่มีผลต่อการบริหารจัดการกองทุนและวิสาหกิจชุมชนว่าถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ ต่อการส่งใช้คืนเงินกู้ของสมาชิกกองทุน
3. ควรมีการศึกษาถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สื่อต่าง ๆ ในชุมชนว่ามีผลต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและวิสาหกิจชุมชนหรือไม่

บรรณานุกรม

- กลุ่มงานบริหารงานปกครอง ที่ว่าการอำเภอบ้านบึง. (2558). *มาตรการกระตุ้นการลงทุนขนาดเล็กของรัฐบาลทั่วประเทศ*. ชลบุรี: กลุ่มงานบริหารงานปกครอง ที่ว่าการอำเภอบ้านบึง.
- กัญญามน อินหว่าง, สุพจน์ อินหว่าง และอภิชาติ วรรณภีระ. (2554). *การจัดการวิสาหกิจชุมชน*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- จินตกานต์ แสงอ่อน. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษาคำบลสร้างนงทา อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารงานท้องถิ่น, สถาบันบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- จตุศักดิ์ ชาญณรงค์. (2546). *ธุรกิจชุมชน: ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่*. กรุงเทพฯ: สุทธิปริทัศน์.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล. (2545). *สวัสดิการโดยภาคชุมชนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต*. กรุงเทพฯ: สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2539). *การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งธุรกิจชุมชน โครงการทดลองบริษัทธุรกิจชุมชนหัวไทร ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2542). *ธุรกิจชุมชน: เส้นทางที่เป็นไปได้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท. (2538). *การตลาดเพื่อการส่งออก*. กรุงเทพฯ: ว่างอักษร.
- ดิเรก สาระวดี. (2539). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาธุรกิจชุมชน*. ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เดชา สุรพล. (2553). *ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเสี้ยวหมู่ที่ 13 ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปาริชาติ วิลัยเสถียร. (2543). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พุทธศักราช 2547. (2547, 30 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 1-14.

- ลดาวัลย์ คำภา. (2555). ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *วารสารเศรษฐศาสตร์สุโขทัยธรรมมาธิราช*, 6(2), 1-27.
- วิริยพงษ์ เสือหาญ. (2554). ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน บ้านบ่อสวาย อำเภอบางปลาหม้อ จังหวัดสุพรรณบุรี. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์. (2546). *ธุรกิจชุมชน: ศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่น*. เข้าถึงได้จาก <http://www.rakbankerd.com/>.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544*. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2556). *นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง*. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaigov.go.th/general/policy/ktb.htm>.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านบึง. (2558). *สรุปข้อมูลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ปี 2558*. ชลบุรี: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านบึง.
- สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2548). *วิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- สุพรรณิ อัสวศิริเลิศ และกุศล ฉินะกุล. (2546). *การพัฒนากลุ่มลูกค้าให้มีความสามารถในการผลิตและการดำเนินธุรกิจ*. เข้าถึงได้จาก <http://www.bacc.in.th/>.
- สุพิชญา โมระโส. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอม่วงคำ จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวิรัตน์ หวังผล. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาการจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เสนีย์ มานนท์. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เสรี พงศ์พิศ, วิจิต นันทสุวรรณ และจ่านง แรกพินิจ. (2544). *วิสาหกิจชุมชน: แผนแม่บท แนวคิดแนวทางตัวอย่างพระราชบัญญัติ*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.

- แสงดาว น้ำฟ้า. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เทศบาลตำบลแหล่งบัว อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โสภณ สุภาพงษ์. (2538). *เศรษฐกิจชุมชน: กุญแจสู่การพัฒนาชนบทในช่วงแผน 8*. กรุงเทพฯ: Plan Printing.
- อนิรุทธิ์ รัตนวิจิตร. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลวังจันทร์ อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อภิชัย พันธเสน, สรวิชัย เปรมชื่น และพิเชษฐ เกียรติเดชปัญญา. (2545). *การจัดการธุรกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- อมรรัตน์ เลาล้ำ. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารองค์กรท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- อาภาสุรีย์ วงษ์ชมพู. (2553). *ความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาบ้านคำแย หมู่ที่ 11 ตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง
อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ทั้งนี้ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านหนองยางให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การสำรวจข้อมูลครั้งนี้ ดำเนินการโดยวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นหน่วยงานกลาง ดังนั้น จึงขอให้ท่าน โปรดให้ข้อมูลที่เป็นจริง เนื่องจากข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้ จะถูกนำเสนอผลการศึกษาเฉพาะในภาพรวม โดยไม่มีการเปิดเผยข้อมูลรายบุคคลที่จะก่อให้เกิดผลกระทบทางลบแก่ผู้ให้ข้อมูล

แบบสอบถามชุดนี้ ประกอบด้วยคำถามใน 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จกองทุนหมู่บ้านหนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. เพศ _____(1) ชาย _____(2) หญิง
2. อายุ

_____ (1) ไม่เกิน 20 ปี	_____ (2) 21-30 ปี
_____ (3) 31-40 ปี	_____ (4) 41-50 ปี
_____ (5) มากกว่า 50 ปี	
3. ระดับการศึกษาสูงสุด

_____ (1) ประถมศึกษา	_____ (2) มัธยมศึกษาตอนต้น
_____ (3) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	_____ (4) อนุปริญญา/ ปวส.
_____ (5) ปริญญาตรี	_____ (6) สูงกว่าปริญญาตรี
4. รายได้ต่อเดือน

_____ (1) ไม่เกิน 5,000 บาท	_____ (2) 5,001-10,000 บาท
_____ (3) 10,001-15,000 บาท	_____ (4) 15,001-20,000 บาท
_____ (5) มากกว่า 20,000 บาท	
5. ระยะเวลาการเป็นสมาชิก

_____ (1) น้อยกว่า 1 ปี	_____ (2) 1-5 ปี
_____ (3) 6-10 ปี	_____ (4) มากกว่า 10 ปี
6. สถานะ

_____ (1) คณะกรรมการ	_____ (2) สมาชิก
----------------------	------------------

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของคณะกรรมการและสมาชิกต่อปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน
หนองยาง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
เพียงคำตอบเดียว และกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ความคิดเห็น	ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จ ของกองทุนหมู่บ้าน ฯ			
	มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านผู้นำ				
1. คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจ ในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจ ชุมชน				
2. คณะกรรมการได้รับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชี อย่างต่อเนื่อง				
3. คณะกรรมการมีความร่วมมือในการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชน				
4. คณะกรรมการมีความสามารถในการแก้ปัญหา และกล้าตัดสินใจ				
5. คณะกรรมการยอมรับฟังข้อคิดเห็นของผู้อื่น				
6. คณะกรรมการมีความเข้าใจในระเบียบ ข้อบังคับ กองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชน				
7. คณะกรรมการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ของตนเอง				
ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก				
8. สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชน				
9. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชน ร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี				

ความคิดเห็น	ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จ ของกองทุนหมู่บ้าน ฯ			
	มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
10. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนมีการนำข่าวสารไปใช้ที่โรงสีชุมชน				
ด้านระเบียบข้อบังคับ				
11. ระเบียบข้อบังคับ ฯ กำหนดบทบาทของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนไว้อย่างชัดเจน				
12. ระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนเป็นที่ยอมรับของสมาชิก				
13. มีการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนไว้อย่างชัดเจน				
ด้านปฏิสัมพันธ์กับภายนอก				
14. การได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนจากหน่วยงานของภาครัฐ				
15. การที่ธนาคารออมสินเข้ามาให้ความรู้แก่คณะกรรมการในเรื่องการจัดทำบัญชี				
16. การศึกษาดูงานกองทุนหมู่บ้าน ฯ และวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จเป็นประจำทุกปี				
17. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกองทุนหมู่บ้านอื่นและวิสาหกิจชุมชนอื่นในหมู่บ้าน				
ด้านการเงิน				
18. กองทุนหมู่บ้าน ฯ มีเงินปล่อยกู้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก				
19. การกำหนดวงเงินในการปล่อยกู้มีความเหมาะสม				

ความคิดเห็น	ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จ ของกองทุนหมู่บ้าน ฯ			
	มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
20. การเฉลี่ยเงินปันผลคืนให้กับสมาชิกเพียงพอ ถูกต้อง และรวดเร็ว				
21. การนำผลกำไรในการดำเนินงานสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์				
ด้านการผลิต				
22. การผลิตข้าวสารได้ทันเวลาที่กำหนดที่มีลูกค้า ต้องการ				
23. ผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองคุณภาพ อย.				
24. การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ ทำให้ผลิตสินค้าได้อย่างต่อเนื่อง				
ด้านการตลาด				
25. การจำหน่ายโดยไม่ผ่านผู้ค้าคนกลาง				
26. การกำหนดราคาของสินค้าไว้อย่างชัดเจน และถูกต้อง				
27. การลงทะเบียน OTOP เพื่อเพิ่มช่องทางการ จำหน่าย				
28. มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้น เช่น ตลาดเกษตร ตลาดนัดชุมชน				
ด้านการบริหารจัดการ				
29. การรับเงินสัจจะตรงตามวันที่ที่กำหนดไว้ ในระเบียบข้อบังคับ				
30. การปล่อยเงินกู้ตรงตามวันที่ที่กำหนดไว้ ในระเบียบข้อบังคับ				
31. การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกมีความสะดวก รวดเร็ว				

ความคิดเห็น	ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จ ของกองทุนหมู่บ้าน ฯ			
	มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
32. การจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบและสามารถ เปิดเผยต่อสาธารณะชนได้				
33. การติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ				